

Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi
Journal of Research in Music and Performing Arts

Yıl: 2 Sayı: 1 Temmuz 2026

Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi
The Journal of Research and Teory in Music and
Performing Arts

Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi /The Journal of Research and Teory in Music and Performing Arts dergisi yılda altı defa yayın yapan uluslararası hakemli bir dergidir. ***Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi /The Journal of Research and Teory in Music and Performing Arts*** dergisinde yayınlanan tüm yazıların yayın hakları ***Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi /The Journal of Research and Teory in Music and Performing Arts***'ne aittir.

Yayınlanan yazılar yayıncının yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz. Kaynak gösterilmek koşuluyla alıntı yapılabilir.

Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamamakta serbesttir. Gönderilen yazılar iade edilmez.

Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi /The Journal of Research and Teory in Music and Performing Arts, Uluslararası hakemli ve indeksli bir dergis i d i r .

(Elektronik)

Yıl/Year: 2 – Sayı/Issue: 1- Temmuz/ July 2026

Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi
The Journal of Research and Teory in Music and
Performing Arts

Baş Editor: Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL

Editör: Prof. Dr. Süleyman Cem ŞAKTANLI

E-mail: musart@gmail.com

Web: <https://musartjournal.com/>

MUSART

Yıl/Year: 2 – Sayı/Issue: 1- Temmuz/ July 2026

**Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi /The Journal of
Research and Teory in Music and Performing Arts**

Baş Editor: Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL

Editör: Prof. Dr. Süleyman Cem ŞAKTANLI

Baş Editör

Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL

Editör

Prof. Dr. Süleyman Cem ŞAKTANLI

Yazı İşleri Sorumlusu

Mücahit SAMAN

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Damla BULUT Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Ebru TEMİZ Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi

Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ İnönü Üniversitesi

Prof. Dr. Ferit BULUT Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Güلزade Husainova Anuarqyzy Kazak Ulusal Sanat Üniversitesi

Prof. Kristina SHARABIDZE Moskova Devlet Müzik Enstitüsü

Prof. Dr. Mustafa USLU Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Sema SEVİNÇ Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Serhat YENER Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Tatiana KONISAKOVA Presov Üniversitesi

Prof. Dr. Turan SAĞER Alanya Üniversitesi

Prof. Dr. Yavuz Selim KAFKASYALI Kafkas Üniversitesi

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Yaşar ÖZELMA Süleyman Demirel Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Zhanna AKTÜRK Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Dr. Necip ÇETİN Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

BİLİM VE SANAT KURULU / ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ӨНЕР КЕҢЕСІ

Prof.Ruhi KONAK Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi- Ankara

Prof. Dr. Berkimbayev Kamalbek Meirbekovich / Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi- Kazakistan

Проф. док. Беркимбаев Камалбек Мейрбекович Ахмед Яссауи атындағы Қазақ-Түрік халықаралық университеті- Қазақстан

Dushkin Alexey Mihayloviç– Müdür / Душкин Алексей Михайлович - Директор

Sibirya Geleneksel Uygulamalı Sanatlar Enstitüsü Omsk - Rusya /«Сібір дәстүрлі қолданбалы өнер институты» Омбыдағы «Халық өнерінің жоғары мектебі» (академия) - Россия

Prof. Dr. Amirgazin Kayyrtai Jakupovich / Проф.док. Амиргазин Кайыртаи Жакупович

Sibirya Geleneksel Uygulamalı Sanatlar Enstitüsü Omsk - Rusya

Сібір дәстүрлі қолданбалы өнер институты Омбы - Россия

Prof. Dr. Saule Zholdasbekova / Проф.док. Сәуле Жолдасбекова

Muhtar Auezov Güney Kazakistan Üniversitesi - Kazakistan

Мұхтар Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті - Қазақстан

Prof. Dr. Samuratova Tattigul Kakenovna / Проф.док. Самуратова Таттигул Какеновна

Avrasya Ulusal Üniversitesi - Kazakistan

Еуразия Ұлттық университеті-Қазақстан

Prof. Dr. Auez Baidibekov / Avrasya Üniversitesi-Kazakistan

Проф. док. Әуез Бәйдібеков Еуразия университеті-Қазақстан

Prof. Dr. Nurali Merekebayuli Adamkulov / Проф. док. Нурали Мерекебайұлы Адамқұлов

İ. Zhansugurov adındaki Zhetysu Üniversitesi- Kazakistan

І.Жансүгіров Жетісу университеті- Қазақстан

Prof. Dr. Ziyadxan Aliyev / Проф. док. Зиядхан Әлиев

Azerbaycan Devlet Resim Akademisi- Azerbaycan

Әзірбайжан мемлекеттік кескіндеме академиясы - Әзірбайжан

Prof. Dr. Kuandık Eralin / Проф. док. Қуандық Ералин

Güney Kazakhstan Devlet Pedagoji Enstitüsü- Kazakistan

Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық институты

Prof. Khussainova Gulzada Anuarovna-Проф. Хусаинова Гүлзада Әнуарқызы

Kazakistan Ulusal Sanat Üniversitesi- Kazakistan

Қазақстан ұлттық өнер университеті – Қазақстан

Doç. Dr. Kuttybekova Güljan Tulerbayevna / Доц. док. Куттыбекова Гүлжан Тулепбаевна

Zhyzak Devlet Pedagoji Üniversitesi-Özbekistan

Жызақ мемлекеттік педагогикалық университеті-Өзбекстан

Doç. Dr. Aisulu Koronova / Доц. док. Айсұлу Копонова

Kırgız Devlet İnşaat, Ulaştırma ve Mimarlık Üniversitesi- Kırgızistan

Қырғыз мемлекеттік құрылыс, көлік және сәулет университеті - Қырғызстан

Кастамону университеті - Түркия

Doç. Dr. Jazire Baizhanova / Доц. док. Жазира Байжанова

Kazakistan Teknoloji ve İşletme Üniversitesi- Kazakistan

Қазақстан технология және бизнес университеті - Қазақстан

Dr. Natice Esedova - Док. Хатиже Еседова

Azerbaycan Devlet Kültür ve Güzel Sanatlar Üniversitesi– Azerbaycan

Әзірбайжан мемлекеттік мәдениет және бейнелеу өнері университеті- Әзірбайжан

Dr. Ethem BAYMAK / Док. Этем Баймак Prishtine Üniversitesi- Kosova

Doç. Dr. Karim MIRZAE /Tebriiz İslam Sanatları Üniversitesi / İRAN

Natalia YAMPOLSKAIA / Sanat Okulu/ MOLDAVA

Gabriele SCHAFFARTZIK (ALMANYA)

Mirsade BALJIÇ (BOSNA HERSEK)

MUSART, Issue: 1, 2026, 1

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Sena DEMİRCİ

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article
JOHANN SEBASTIAN BACH'IN KLAVYELİ ÇALGI ESERLERİNİN
PIYANO İCRASINA AKTARIMINA YÖNELİK ÖĞRETİM ELEMANI
GÖRÜŞLERİ

A Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on Music and Gender

1-20

Barış AKTAŞ

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article
BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF GRADUATE THESES WRITTEN ON POPULAR
MUSIC IN TURKEY

Türkiye’de Popüler Müzik Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

21-34

Ekin Baran YILDIZ

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article
TÜRKİYE’DE MÜZİK TEKNOLOJİSİ ALANINDA MİKS VE MASTERING
ÜZERİNE YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

*Bibliometric Analysis of Graduate Theses Written on Mixing and Mastering in The
Field of Music Technology in Turkey*

35-52

Mehmet Faruk GÖÇ & Kadir YILMAZ

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article
BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ BAĞLAMA DERSİNİN ÖĞRETİM SÜRECİNE
İLİŞKİN ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ

*Instructor’s Opinions on the Teaching Process of the Individual Instrument Education
Baglama Course*

53-68

İlker İnan ERTENLİ

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

**TÜRKİYE'DE MÜZİK TEKNOLOJİLERİ ALANINDA YAZILIM VE DİJİTAL SES
İŞLEME ODAKLI LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

*Bibliometric Analysis Of Graduate Theses Focused On Software And Digital Signal
Processing (DSP) In The Field Of Music Technologies In Turkey*

69-84

Editörden...

Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi / The Journal of Research and Theory in Music and Performing Arts, Temmuz 2026 tarihli cildinin ilk sayısı ile akademik ve sanatsal düşünce dünyasında yerini almanın heyecanını ve mutluluğunu yaşamaktadır. Müzik ve sahne sanatları alanlarında kuramsal, uygulamalı ve disiplinlerarası çalışmaları bir araya getirmeyi amaçlayan dergimiz, sanatın düşünceyle, bilimin estetikle buluştuğu özgün bir akademik zemin oluşturma hedefiyle yayın hayatına başlamıştır. Bu sayımızda; müzikoloji, icra, bestecilik, sahne sanatları, performans çalışmaları, sanat eğitimi ve kuramsal yaklaşımlar gibi farklı alanlardan nitelikli araştırmalara yer verilmiştir. Günümüz akademik yayıncılık koşullarında yeni bir dergiyi hayata geçirmek, yalnızca teknik bir süreç değil aynı zamanda sabır, inanç ve ortak bir vizyon gerektiren kolektif bir emeğin ürünüdür. Bu bağlamda dergimizin yeni sayısı, gösterilen çabanın anlamlı bir karşılığı olarak değerlendirilmektedir. Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi, sanatı yalnızca bir icra alanı olarak değil kültürel, düşünsel ve toplumsal boyutlarıyla ele alan bütüncül bir yaklaşımı benimsemektedir. Dergimizin temel felsefesi, tek bir estetik anlayışı ya da kuramsal yönelimi dayatmak yerine, farklı bakış açılarına açık, çoğulcu ve eleştirel bir akademik ortam oluşturmaktır. Bu yönüyle dergimizin, sanat alanında üretilen bilgi ve düşüncenin özgürce paylaşılabildiği, tartışılabildiği ve geliştirilebildiği bir platform olmasını amaçlıyoruz. Yayın hayatına attığımız her adımın, ilerleyen sayılarla birlikte daha derinlikli, daha kapsayıcı ve ulusal olduğu kadar uluslararası düzeyde de daha görünür bir akademik etkileşim alanına dönüşeceğine inanıyoruz. Bu süreçte dergimizin; yazarları, hakemleri ve okuyucularıyla birlikte müzik ve sahne sanatları alanında “bilgi, bilim ve sanat” üreten bir düşünce odağı hâline gelmesini temenni ediyoruz. Bu heyecan verici süreçte derginin ortaya çıkmasında emeği geçen tüm editör ekibine özverili katkılarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca ilk sayımıza çalışmalarıyla değer katan yazarlarımıza ve değerlendirme sürecinde bilimsel titizlikle zaman ayıran hakemlerimize içtenlikle şükranlarımı sunarım. İkinci cildimizin ilk sayısının sanat ve akademi dünyasına anlamlı katkılar sağlamasını diliyorum; gelecek sayılarımızda yeniden buluşmayı umut ediyorum.

Saygılarımla,

Baş Editör: Prof. Dr. Cengiz
ŞENGÜL

Makale türü: Araştırma
makalesi

Article type: Research
article

Geliş tarihi 11.05.2026

Submitted date

Kabul tarihi 29.06.2026

Accepted date

Elektronik yayın tarihi 20.07.2026

Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Demirci, S. (2026). Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi / The Journal of Research and Theory in Music and Performing Arts*, 2,1-20

**MÜZİK VE TOPLUMSAL CİNSİYET ÜZERİNE YAZILMIŞ
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

Sena DEMİRCİ¹

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de müzik ve toplumsal cinsiyet alanında üretilen lisansüstü tezlerini bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyerek alanın mevcut durumunu, zamansal gelişimini ve alan eğilimlerini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan ve 2019-2025 yılları arasında tamamlanan lisansüstü tezler taranmıştır. “Toplumsal cinsiyet” dizin kelimesi kullanılarak ulaşılan 21 tez araştırmanın veri setini oluşturmuştur. Verilerin çözümlenmesinde performans analizi yaklaşımı benimsenmiş; elde edilen bulgular elektronik tablolama yazılımları aracılığıyla tablolastırılarak yorumlanmıştır.

Araştırma bulgularına göre akademik üretimin en yoğun biçimde 2019 yılında gerçekleştiği ($f=8$) ve tezlerin 17 farklı üniversiteye dağıldığı saptanmıştır. Kurumsal dağılımda İstanbul Üniversitesi’nin ($f=3$) öncü konumda yer aldığı belirlenmiştir.

¹Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı, sena.demirci@gmail.com, Orcid: 0000-0003-2842-4844.

Sena DEMİRCİ

Anasanat/anabilim dalları incelendiğinde Müzikoloji Anabilim Dalı'nın ($f=5$) en fazla tez üreten birim olduğu görülmüştür. Tez türleri incelendiğinde yüksek lisans çalışmalarının belirgin bir çoğunluk oluşturduğu ($f=18$) saptanmıştır. Tematik eğilimler açısından kadın kimliğini merkeze alan çalışmaların ($f=15$) ve geleneksel müzik alanındaki araştırmaların ($f=10$) literatürde ağırlıklı konumda olduğu belirlenmiştir. Yazar ve danışman cinsiyet dağılımı incelendiğinde yazar düzeyinde kadın akademisyenlerin belirgin bir çoğunluğu oluşturduğu ($f=16$), danışmanlık düzeyinde ise erkek akademisyenlerin de sürece kayda değer katkı sağladığı ($f=8$) sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Toplumsal Cinsiyet, Lisansüstü Tezler, Ulusal Tez Merkezi, Bibliyometrik Analiz.

A Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on Music and Gender

Abstract

The aim of this study is to examine postgraduate theses produced in the field of music and gender in Türkiye through bibliometric analysis, thereby revealing the current state, temporal development, and scholarly trends of the field. Within the scope of the research, postgraduate theses held in the National Thesis Center database of the Council of Higher Education (YÖKTez) and completed between 2019 and 2025 were scanned. A total of 21 theses retrieved using the index term “gender” constitute the data set of the study. A performance analysis approach was adopted for data analysis; the obtained findings were tabulated and interpreted utilizing electronic spreadsheet software.

According to the research findings, academic output was most concentrated in 2019 ($f=8$), with theses distributed across 17 different universities. In terms of institutional distribution, Istanbul University was identified as the leading institution ($f=3$). An examination of postgraduate departments revealed that the Department of Musicology produced the highest number of theses ($f=5$). Regarding thesis type, master's degree studies constituted a clear majority ($f=18$). In terms of thematic trends, studies centring on female identity ($f=15$) and research within the field of traditional music ($f=10$) were found to be predominant in the literature. An analysis of researcher and supervisor gender distribution indicated that female academics formed a clear majority at the author level ($f=16$), whilst male academics also made a considerable contribution at the supervisory level ($f=8$).

Keywords: Music, Gender, Postgraduate Theses, National Thesis Center, Bibliometric Analysis.

GİRİŞ

Müzik, insanlık tarihinin en köklü ve çok katmanlı olgularından biri olarak, toplumsal yapıların inşasında ve bireysel kimliğin tanımlanmasında merkezi bir rol üstlenmektedir. Yalnızca estetik bir sanat dalı olmanın ötesinde; duygusal, bilişsel ve sosyokültürel süreçlerin olduğu bir temsil alanıdır. Müzik, toplumların miraslarını, inanç sistemlerini ve kimliklerini inşa eden sembolik bir ifade biçimidir. Blacking'in (2000) vurguladığı üzere müzik, formal ya da enformel bağlamlarda insan gruplarının davranışlarının bir ürünüdür ve en temel tabiriyle “insan tarafından düzenlenmiş ses” (*humanly organized sound*) olarak tanımlanmaktadır (s. 10). Bu bağlamda müzik; bireyin deneyimlerini aktarmasının yanı sıra, toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretildiği eylemsel bir alan olarak konumlanmaktadır.

Bu estetik gerçekliğin ve eylemsel alanın yansıması ise, toplumsal cinsiyet (*gender*) kavramıyla örülü sosyokültürel bir sistem tarafından şekillenmektedir. Biyolojik cinsiyet ile toplumsal cinsiyet ayrımının teorik temellerini atan Oakley (1985), cinsiyet (*sex*) kavramının anatomik ve fizyolojik farklılıklara işaret ettiğini; toplumsal cinsiyetin (*gender*) ise kültürün “kadınlık” ve “erkeklik” üzerinden inşa ettiği toplumsal sınıflandırmaları ve eşitsiz güç ilişkilerini temsil ettiğini vurgulamaktadır (s. 16). Dolayısıyla toplumsal cinsiyet, müzikal icra alanlarından kadın bedeni üzerinden yürütülen görsel tüketim süreçlerine kadar tüm kurumsal ve sanatsal pratiklerde kendini gösteren hiyerarşik bir iktidar mekanizması niteliği taşımaktadır.

Toplumsal cinsiyetin söz konusu hiyerarşik yapısı, müzikal icranın iktidar mekanizmalarından bağımsız düşünölemeyeceğini ortaya koymaktadır. Müzik endüstrisindeki cinsiyete dayalı mekânsal iş bölümünden, eğitim süreçlerinde çalgıların eril veya dişil kodlarla sınıflandırılmasına kadar uzanan geniş yelpaze, bu eşitsiz güç ilişkilerinin somut birer yansıması niteliği taşımaktadır. Nitekim Ersoy Çak (2018), bu durumun yalnızca müzikal davranışlarla sınırlı kalmadığını; müzik terminolojisine ve icra jargonuna da derinlemesine nüfuz ettiğini vurgulamaktadır. Performans süreçlerinde kullanılan “*erkek gibi yay çekmek*” benzeri cinsiyet yüklü ifadeler ve çalgılara atfedilen anlamlar, müzikal üretimin ve dilin toplumsal cinsiyet perspektifinden nasıl şekillendiğini kanıtlayan temel göstergeler olarak değerlendirilmektedir (s. 73).

Bu eleştirel farkındalık süreci, tarihsel bir birikimin sonucudur. Özkişi'nin (2013) belirttiği gibi, müzik ve toplumsal cinsiyet çalışmalarının temeli, tarihsel süreçte ötekileştirilmiş kadın bestecilerin eserlerini ve yaşam öykülerini yeniden keşfetmeyi amaçlayan öncü feminist araştırmalara dayanmaktadır. Bu unutulmuş üretimlerin gün yüzüne çıkarılması; kadınları müzik tarihinde görünmez kılan

kurumsal, ekonomik ve ailesel engellerin eleştirel bir zeminde sorunsallaştırılmasını sağlamıştır. Sonuç olarak söz konusu tarihsel farkındalık; müzik eğitiminin cinsiyetçi doğası, “*müzikal deha*” algısı ve kanonik repertuvarların inşasında toplumsal cinsiyet rollerinin belirleyiciliği üzerine yürütülen yapısal araştırmalara zemin hazırlamıştır (s. 901). Söz konusu öncü çabalar, günümüzde müziğin toplumsal cinsiyet perspektifiyle çok boyutlu olarak yeniden yorumlandığı geniş bir akademik literatürün temelini oluşturmaktadır.

Tüm bu kuramsal ve tarihsel arka plan; müzik ve toplumsal cinsiyet kesişimindeki çalışmaların beden, ritüelin ve icranın politik bir analizine evrildiğini ortaya koymaktadır. Küresel literatürde yaşanan bu gelişim Türkiye’deki akademik üretime de yansımış ve disiplinlerarası zengin bir lisansüstü literatürün oluşmasına zemin hazırlamıştır. Dolayısıyla literatürün kendi iç dinamiklerini, kavramsal yönelimlerini ve kurumsal eğilimlerini nesnel bir biçimde ortaya koyabilmek adına; Türkiye’de müzik ve toplumsal cinsiyet alanında üretilmiş lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizinin yapılmasının, alanın mevcut durumunu anlamak ve gelecekteki araştırmalara ışık tutmak açısından faydalı bir kaynak oluşturabileceği düşünülmektedir.

Problem Durumu

Bu araştırmanın problem durumunu, müzik ve toplumsal cinsiyet çalışmaları disiplinlerinin kesişim noktasında yer alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi oluşturmaktadır. Türkiye’de müzik ve toplumsal cinsiyet kesişiminde üretilen lisansüstü tez çalışmaları; ritüel pratiklerindeki kadın icracılardan müzik endüstrisindeki temsil süreçlerine kadar uzanan geniş bir yelpazede; müzikoloji, sosyoloji ve kadın çalışmaları gibi farklı disiplinlere yayılan zengin bir literatür meydana getirmektedir. Söz konusu literatürün hangi cinsiyet kimliklerinde yoğunlaştığını ve hangi odakların henüz gelişme aşamasında olduğunu kapsamlı ve sistematik bir değerlendirmeye tespit etmek, alanın kendi seyrini ve eğilimlerini bütüncül bir perspektifle görebilmesine olanak tanıyacaktır.

Bu araştırma, Türkiye’deki üniversitelerde müzik ve toplumsal cinsiyet ilişkisini merkeze alarak hazırlanmış lisansüstü tezleri incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında, 2019-2025 yılları arasında taranan ve “toplumsal cinsiyet” kavramını dizininde barındıran, müzik alanında yazılmış tezleri kapsamaktadır. Dolayısıyla, araştırmanın odak noktasını müziğin kendisinden ziyade; müziğin ve toplumsal cinsiyetin akademik tezlerde nasıl ele alındığı oluşturmaktadır.

Bu bağlamda problem durumu, söz konusu lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini içermektedir. Lisansüstü tezlerin yayınlandığı yıllara göre dağılımı,

bağlı bulundukları üniversiteler ve yürütüldükleri anasanat/anabilim dalları, türleri, odak cinsiyet kimlikleri, konu alanları ile yazar ve danışman cinsiyetleri bu araştırmanın temel parametrelerini oluşturmaktadır. Araştırma, bu parametreler üzerinden Türkiye’deki lisansüstü düzeydeki akademik eğilimleri ve literatürdeki mevcut durumu bütüncül bir yaklaşımla ortaya koymayı konu edinmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında araştırmanın problem cümlesi “*Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili nasıldır?*” şeklinde belirlenmiştir.

Alt Problemler

- Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezler hangileridir?
- Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin yıllara göre kronolojik dağılımı nasıldır?
- Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezler anasanat/anabilim dalları açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin tez türlerine göre (yüksek lisans/doktora/sanatta yeterlik) göre dağılımı nasıldır?
- Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin odak cinsiyet kimliklerine göre dağılımı nasıldır?
- Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezler konu alanları açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine yazılmış lisansüstü tezler yazar ve danışman cinsiyeti açısından nasıl bir dağılım göstermektedir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Türkiye’deki üniversitelerde müzik alanı ile toplumsal cinsiyet kavramının kesişiminde yürütülen lisansüstü tez çalışmalarını bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyerek, ilgili literatürün mevcut durumunu ortaya koymaktır. Araştırma, ulaşılan verilerin belirlenen alt problemler doğrultusunda analiz edilmesi yoluyla, Türkiye’de müzik ve toplumsal cinsiyet araştırmalarının mevcut durumunu saptamayı, alandaki akademik yönelimleri belirlemeyi ve literatürün genel görünümünü bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi; lisansüstü tez verilerini bibliyometrik yöntemlerle bir araya getirerek alanın mevcut akademik durumunu kayıt altına almasında ve literatürdeki yönelimleri somut verilerle ortaya koymasında yatmaktadır. Araştırma, sadece mevcut durumu betimlemekle kalmayıp, aynı zamanda henüz yeterince çalışılmamış alanları ve araştırma boşluklarını da görünür kılarak, bu alanda çalışma yapacak gelecek araştırmacılara rehberlik etmesi bakımından önem taşımaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, yalnızca YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında erişime açık olan ve “toplumsal cinsiyet” dizin kelimesiyle yapılan tarama sonucu ulaşılan 2019-2025 yılları arasında müzik alanında yazılmış lisansüstü tezler ile sınırlıdır. Farklı kelimelerle kaydedilmiş ve farklı tarihlerde yazılmış tezler kapsam dışı bırakılmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine cevap verebilmek adına izlenen metodolojik yol haritası detaylandırılmıştır. Araştırmanın genel çerçevesini oluşturan araştırma modeli, veri setinin elde edildiği kaynaklar ile veri toplama süreci ve toplanan verilerin hangi teknikler kullanılarak çözümlendiği takip eden alt başlıklar halinde sırasıyla sunulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, karma araştırma paradigmasına dayanmaktadır. Bu çerçevede araştırmanın modeli nicel araştırma modellerinden biri olan bibliyometrik analize dayanmaktadır. Araştırmanın verileri ise nitel araştırma yöntemlerinin veri toplama araçlarından biri olan doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Bibliyometrik analiz, Broadus (1987) tarafından; yayınlanmış fiziksel birimlerin, bibliyografik birimlerin veya her ikisinin yerine geçenlerin nicel incelenmesi olarak tanımlanmaktadır (s. 376) Bu yöntem, Türkiye’de müzik ve toplumsal cinsiyet üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin genel görünümünü sunmak ve alandaki tematik yoğunlaşmaları nesnel verilerle ortaya koymak amacıyla tercih edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, Türkiye’deki tüm lisansüstü tezlerin arşivlendiği tek resmi kaynak olan Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanı

üzerinden doküman analizi yöntemiyle elde edilmiştir. Doküman analizi; araştırılan konu hakkında veri barındıran yazılı, işitsel veya görsel materyallerin sistematik olarak analiz edilmesini ifade etmektedir. Bir araştırmada veri kaynağı olarak hangi dokümanların tercih edileceği ise doğrudan çalışmanın problem durumu ve temel amaçları doğrultusunda belirlenmektedir (Balaban Salı, 2012, s. 151). Bu bağlamda YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında tarama işlemi 02.2026 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Verilere ulaşmak için Ulusal Tez Merkezi veri tabanı müzik alanında; “toplumsal cinsiyet” dizin kelimesi aratılmıştır. Yapılan ilk taramada 22 lisansüstü teze ulaşılmış ve araştırmanın amacı doğrultusunda incelenmiş; ancak yurt dışında yazıldığı tespit edilen 1 tez kapsam dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak 21 lisansüstü tez (yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik) analiz birimi olarak belirlenmiştir.

Tablo 1

Araştırma Kapsamına Dahil Etme ve Hariç Tutma Kriterleri

<i>Aşama</i>	<i>İşlem</i>	<i>Kayıt Sayısı</i>
Tarama	Dizin kelimesi aramaları sonucu ulaşılan toplam tez	22
Ayıklama	Yurt dışında yazıldığı tespit edilen tez	-1
Örnekleme	Analize dahil edilen net tez sayısı	21

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde, bibliyometrik çalışmaların temel yaklaşımlarından biri olan performans analizi kullanılmıştır. Öztürk'e (2022) göre performans analizi; incelenen araştırma alanına ait veri setinde yer alan yazar, kurum, dergi veya ülke gibi öğelerin bilimsel çıktılarının miktar ve nitelik göstergeleri bağlamında ölçülmesini ifade etmektedir. Bu analiz yaklaşımında, karmaşık yazılımsal formülasyonlara gerek duyulmaksızın, doğrudan veri tabanlarından sağlanan bilgilerin sınıflandırılması ve söz konusu öğelerin üretim miktarlarının birbiriyle karşılaştırılması yeterli görülmektedir. Ayrıca analiz sonuçları, bulguların daha net ve sistematik bir biçimde sunulabilmesi için genellikle tablolar yardımıyla görselleştirilmektedir (s. 40).

Bu teorik çerçeveye bağlı kalınarak, araştırmanın veri setini oluşturan 21 lisansüstü teze ait bilgiler YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından doğrudan alınmış ve sınıflandırılmıştır. İncelenen tezlerin yılı, üniversitesi, anasanat/anabilim dalı, tez türü, konu alanı, dizin kelimeleri ve yazar/danışman cinsiyeti değişkenleri bir Microsoft Excel dosyasına aktarılarak kodlanmıştır. İlgili öğelerin miktar göstergeleri ve üretim performansları frekanslar ışığında hesaplanmış ve ulaşılan sonuçlar tablolastırılarak yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından müzik ve toplumsal cinsiyet alanında yazıldığı belirlenen 21 lisansüstü teze ait veriler, yedi alt problem çerçevesinde analiz edilerek tablolara dönüştürülmüştür. Elde edilen bulgular; lisansüstü tezlerin yıllara, üniversitelere, anasanat/anabilim dallarına, türlerine, odak cinsiyet kimliklerine, konu alanlarına ve yazar ile danışman cinsiyetlerine göre dağılımları başlıkları altında sırasıyla sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Genel Listesi

Araştırmanın alt problemlerine yönelik tablo analizlerine geçmeden önce, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından tarama kriterleri doğrultusunda elde edilen ve analiz birimi olarak belirlenen 21 lisansüstü teze ait genel bilgiler bir arada derlenmiştir. Çalışmanın ana veri setinin bir özetini yansıtan tablo; incelenen tezlerin numarası, yazarı, yılı, adı, türü ve üniversitesi temel bibliyometrik parametrelerini içermektedir. Lisansüstü tezlerin genel listesi kronolojik olarak Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2*Araştırma Kapsamında İncelenen 21 Lisansüstü Tezin Genel Künyesi*

<i>No</i>	<i>Tez No</i>	<i>Yazar</i>	<i>Yıl</i>	<i>Tez Adı</i>	<i>Tez Türü</i>	<i>Üniversite</i>
1	573465	GÖKÇE SARVAN	2019	Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet bağlamında üfleme ve vurma çalgılarda performans	Sanatta Yeterlik	Dokuz Eylül Üniversitesi
2	569897	SİNEM İRTEN	2019	Türk Halk Müziğinde kadının müzikal ifadeleri ve toplumsal cinsiyet	Yüksek Lisans	Sakarya Üniversitesi
3	594704	DENİZ İLBİ	2019	Türkiye’de enstrüman çalan kadın caz müzisyenlerinin toplumsal cinsiyet	Yüksek Lisans	İstanbul Üniversitesi

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyom...

4	607579	İNANÇ ARAS	2019	bağlamında incelenmesi Toplumsal cinsiyet bağlamında Türk halk müziğinin ilk kadın temsilcileri	Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi
5	566055	MÜGE DENİZ ERİŞKİN KARABEY	2019	Türkiye’de toplumsal cinsiyet rollerinin klasik batı müziği bestecilerinin mesleki yaşamlarına etkileri	Yüksek Lisans	Hacettepe Üniversitesi
6	556151	ONUR YILDIZ	2019	Benjamin Britten’ın Peter Grimes operasının toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi	Yüksek Lisans	İstanbul Üniversitesi
7	589688	ASLIHAN IŞILTAN	2019	Müzikoloji’de yenilik ve eleştirelilik bağlamında yeni müzikoloji	Yüksek Lisans	İstanbul Üniversitesi
8	603585	TURGAY GÜNDOĞDU	2019	Toplumsal cinsiyet bağlamında Kastamonu’da köçeklik ve köçek müziği	Yüksek Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi
9	625329	ELİF CEREN KUTLU	2020	<i>Feminist duruş noktası aracılığıyla alternatif rock alanı analizi</i>	Yüksek Lisans	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
10	607549	SAADET YANARDAĞ	2020	Toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde	Yüksek Lisans	Ankara Üniversitesi

Sena DEMİRCİ

				kadın neyzenlerin müzik deneyimlerinin incelenmesi		
11	649426	ZAHİDE PETEKBAŞI KORKUT	2020	Türkiye’de toplumsal cinsiyet ve müzik bağlamında kadın portreleri olarak Müzeyyen Senar ve Ayşe Şan	Yüksek Lisans	Batman Üniversitesi
12	605905	ECENUR GÜVENDİK	2020	<i>Toplumsal cinsiyet ve profesyonel başarı: Klasik müzik orkestralarındaki Türk kadın orkestra şefleri</i>	Yüksek Lisans	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
13	678698	YASEMİN KARATAŞ	2021	Çalgı-kimlik inşasında toplumsal cinsiyetin rolü: Kayseri’de akordeon çalan Çerkez kadınlar	Doktora	Yıldız Teknik Üniversitesi
14	742290	HALİL İBRAHİM CANDAN	2022	Toplumsal cinsiyet algısının kadın bağlama öğrencilerinin eğitim sürecine etkilerinin incelenmesi	Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi
15	810130	ZEYNEP SETENAY YILMAZ	2023	Mesleki müzik eğitimi alan kadınların meslek tercihlerinde toplumsal cinsiyet rollerinin ve	Yüksek Lisans	Gaziantep Üniversitesi

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyom...

16	807698	SENA DEMİRCİ	2023	sosyokültürel yapının etkisi Türk halk müziğinde çocuk gelin figürü	Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi
17	814544	MELİKE YALÇIN	2023	Kadın âşıkların eserlerinde toplumsal cinsiyet rolleri	Yüksek Lisans	İzmir Demokrasi Üniversitesi
18	829704	ÇİĞDEM USTA	2023	Toplumsal cinsiyet bağlamında Kuruçam köyünde güğüm çalma geleneği	Yüksek Lisans	Trabzon Üniversitesi
19	893444	CEYDA ÇİÇEK	2024	Toplumsal cinsiyet bağlamında Süryani kadim Ortodoks kilisesinde şemmaselik ve müzik ilişkisi	Yüksek Lisans	İstanbul Okan Üniversitesi
20	908260	ASLI KOBANER	2024	<i>Sesin ötesinde müzik: Çağdaş müzikte cinsiyet odaklı eleştirel perspektifler</i>	Doktora	İstanbul Teknik Üniversitesi
21	987675	BURÇİN NUR TETİKER	2025	Sanat eğitimi alan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumu ve öz- anlayış düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek Lisans	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Genel Toplam						21

Tablo 2 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan 21 lisansüstü tezin 2019-2025 yılları arasında bir zaman dilimine yayıldığı görülmektedir. İlgili tezlerin Türkiye'nin farklı bölgelerindeki devlet ve vakıf üniversitelerinde yürütüldüğü;

yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik gibi farklı akademik kademelerde üretildiği belirlenmiştir. Lisansüstü tez başlıkları incelendiğinde geleneksel müzik ve kadın ağız türkülerden Batı klasik müziği operalarına, popüler kültürdeki kadınlık imgelerinden dinî mûsikî icralarına kadar oldukça geniş bir tematik yelpazede toplumsal cinsiyet perspektifinin benimsendiği anlaşılmaktadır. Literatürdeki bu disiplinler arası tutum, konunun müzikolojinin hemen her alt alanında ele alınabilir olduğunu kanıtlar niteliktedir. Tablo 2, araştırmayı oluşturan ana veri setinin genel görünümünü yansıtmakta olup lisansüstü tezlerin yıllara, üniversitelere, anasanat/anabilim dallarına, tez türlerine, cinsiyet odaklı yaklaşımlarına, konu alanlarına ve yazar/danışman cinsiyetlerine göre ayrıntılı istatistiksel dağılımları takip eden alt başlıklarda analiz edilmiştir.

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Kronolojik Dağılımı

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin olarak, müzik ve toplumsal cinsiyet odağında hazırlanan lisansüstü tezlerin hangi yıllarda yürütüldüğü incelenmiştir. Literatürün zamansal gelişimini ve hangi yıllarda akademik üretimin çoğaldığını gösteren frekans dağılımı Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3
Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

<i>Yıllar</i>	<i>Frekans</i>
2019	8
2020	4
2021	1
2022	1
2023	4
2024	2
2025	1
Genel Toplam	21

Tablo 3 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki 21 lisansüstü tezin 2019-2025 yılları arasında dağıldığı ve üretim sıklığının yıldan yıla belirgin dalgalanmalar gösterdiği görülmektedir. En yüksek üretimin 2019 yılında gerçekleştiği ($f=8$) ve bu yılı 2020 ile 2023 yıllarının eşit frekansla ($f=4$) izlediği dikkat çekmektedir. Buna karşın 2021 ve 2022 yıllarında üretimin belirgin biçimde düştüğü ($f=1$), ardından 2023 yılında yeniden canlandığı görülmektedir. 2024 yılında iki tezin

üretildiği, 2025 yılında ise yalnızca bir tezin alana katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Söz konusu dalgalanmalı seyir, toplumsal cinsiyet ve müzik kesişimindeki akademik ilginin 2019 yılında belirgin bir ivme kazandığını; ancak bu ivmenin henüz istikrarlı ve sürekli bir üretim çizgisine dönüşmediğini ortaya koymaktadır. Genel eğilim açısından bakıldığında alanın bireysel akademik ilgilerle şekillenme aşamasından henüz çıkmakta olduğu ve kurumsal bir farkındalığa doğru evrilme potansiyeli taşıdığı söylenebilir.

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Araştırmamanın ikinci alt problemine ilişkin olarak, müzik ve toplumsal cinsiyet odağında hazırlanan lisansüstü tezlerin hangi üniversiteler bünyesinde yürütüldüğü incelenmiştir. Alanın kurumsallaşma düzeyini ve üniversitelerin bu literatüre katkı paylarını yansıtan bulgular Tablo 4'te detaylandırılmıştır.

Tablo 4
Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Frekans
İstanbul Üniversitesi	3
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	2
Dokuz Eylül Üniversitesi	2
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1
Akdeniz Üniversitesi	1
Trabzon Üniversitesi	1
Ankara Üniversitesi	1
İstanbul Teknik Üniversitesi	1
İzmir Demokrasi Üniversitesi	1
Batman Üniversitesi	1
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1
Gazi Üniversitesi	1
Sakarya Üniversitesi	1
Gaziantep Üniversitesi	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	1
Hacettepe Üniversitesi	1
İstanbul Okan Üniversitesi	1
Genel Toplam	21

Tablo 4 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki 21 lisansüstü tezin toplamda 17 farklı üniversiteye dağıldığı görülmektedir. Bu dağılımda en yüksek frekansa sahip üniversitenin İstanbul Üniversitesi ($f=3$) olduğu, bunu Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile Dokuz Eylül Üniversitesi'nin eşit frekansla ($f=2$) izlediği dikkat çekmektedir. Geriye kalan 14 üniversitenin her birinin alana yalnızca birer tezle katkı sağladığı görülmektedir. Üniversitelerin coğrafi dağılımı değerlendirildiğinde çalışmaların İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük akademik merkezlerle sınırlı kalmadığı; Batman, Trabzon, Gaziantep ve Burdur gibi Anadolu'nun farklı bölgelerindeki üniversitelerin de bu alana katkı sunduğu anlaşılmaktadır. Tablo 4, toplumsal cinsiyet ve müzik kesişimindeki akademik ilginin belirli kurumların tekelinde olmadığını ve giderek daha geniş bir coğrafyaya yayıldığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte hiçbir üniversitenin üçten fazla tezle temsil edilmemiş olması, konunun henüz herhangi bir kurumda gerçek anlamda kurumsallaşmadığına ve sistematik bir araştırma geleneğine dönüşmediğine işaret etmektedir.

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Anasanat/Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Araştırmannın üçüncü alt problemi kapsamında, incelenen tezlerin hangi anasanat veya anabilim dallarında üretildiği analiz edilmiştir. Müzik ve toplumsal cinsiyet konusunun disiplinler arası yapısını ve hangi akademik branşlarda daha fazla ilgi gördüğünü ortaya koyan veriler Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Lisansüstü Tezlerin Anasanat/Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

<i>Anasanat/Anabilim Dalları</i>	<i>Frekans</i>
Müzikoloji Ana Bilim Dalı	5
Müzik Ana Sanat Dalı	2
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı	2
Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı	2
Müzik Ana Bilim Dalı	2
Müzik Bilimleri Ana Bilim Dalı	2
Temel Bilimler Ana Bilim Dalı	1
Türk Müziği Ana Bilim Dalı	1
Türk Halk Edebiyatı Ana Bilim Dalı	1
Sahne Sanatları Ana Sanat Dalı	1
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı	1

Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı	1
Genel Toplam	21

Tablo 5 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki 21 lisansüstü tezin toplamda 12 farklı anasanat/anabilim dalına dağıldığı görülmektedir. En yüksek frekansa sahip birimin Müzikoloji Anabilim Dalı ($f=5$) olduğu, bunu Müzik Anasanat Dalı, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Anabilim Dalı, Müzik Anabilim Dalı ve Müzik Bilimleri Anabilim Dalı'nın ikişer tezle eşit biçimde izlediği dikkat çekmektedir. Geriye kalan altı birimin ise alana birer tezle katkı sağladığı görülmektedir. Bu dağılım, toplumsal cinsiyet ve müzik kesişimindeki araştırmaların yalnızca müzikoloji ya da müzik eğitimi alanlarıyla sınırlı kalmadığını; Türk Halk Edebiyatı, İslam Tarihi ve Sanatları ile Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet gibi farklı disiplinlerin de bu alana katkı sunduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu çeşitlilik, konunun disiplinler arası bir nitelik taşıdığının somut bir göstergesidir. Öte yandan Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Anabilim Dalı'nın doğrudan bu alanda tez üretmiş olması, müzik ve toplumsal cinsiyet ilişkisinin artık bağımsız bir araştırma nesnesi olarak tanındığına işaret etmektedir.

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda, veri setini oluşturan tezlerin türlerine (yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik) göre dağılımı tespit edilmiştir. Alanın kuramsal derinliğini ve akademik üretim kademesini gösteren bulgular Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6
Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

<i>Tez Türü</i>	<i>Frekans</i>
Yüksek Lisans	18
Doktora	2
Sanatta Yeterlik	1
Genel Toplam	21

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı Tablo 6'da sunulmuştur. Bulgulara göre tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde üretildiği ($f=18$) görülmektedir. Doktora ($f=2$) ve sanatta yeterlik ($f=1$) düzeyindeki çalışmaların toplam üç tezle temsil edilmesi, konunun yalnızca

betimsel bir aşamada kalmadığını; aynı zamanda derinlikli kuramsal çözümleme ve sanatsal performans bağlamında da ele alındığını göstermektedir. Bununla birlikte doktora düzeyindeki çalışmaların sayısal azlığı, müzik ve toplumsal cinsiyet alanının Türkiye’de henüz metodolojik olgunluğa tam anlamıyla ulaşmadığına işaret etmektedir. Yüksek lisans düzeyindeki bu birikimin önümüzdeki yıllarda özgün kuramsal katkılar sunan doktora çalışmalarına zemin hazırlayacağı ve alanın akademik derinliğini artıracığı öngörülmektedir.

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Odak Cinsiyet Kimliklerine Göre Dağılımı

Araştırmamanın altıncı alt problemi kapsamında; veri setini oluşturan 21 lisansüstü tezin hangi toplumsal cinsiyet kimliklerine odaklandığı incelenmiştir. Bu analiz, Türkiye’deki müzikoloji literatürünün cinsiyet çalışmalarındaki kavramsal yönelimini belirlemekte ve kullanılan toplumsal cinsiyet çatısı altında hangi cinsiyet kimliğinin akademik üretimde görünür kılındığını ortaya koymaktadır. Gerçekleştirilen analize ilişkin bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Lisansüstü Tezlerin Dizin Kelimeleri Bağlamında Cinsiyet Odaklı Yaklaşımlarına Göre Dağılımı

<i>Cinsiyet Odaklı Yaklaşım</i>	<i>Frekans</i>
Kadın	15
Kuramsal	3
Kadın ve Erkek	2
Erkek	1
Genel Toplam	21

Tablo 7 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki 21 lisansüstü tezin cinsiyet odaklı yaklaşımlarının belirgin bir çeşitlilik sergilediği görülmektedir. Tezlerin büyük çoğunluğunun kadın kimliğini merkeze alan çalışmalardan oluştuğu ($f=15$), bunu kuramsal yaklaşımların ($f=3$) ve kadın ile erkeği eş zamanlı ele alan çalışmaların ($f=2$) izlediği dikkat çekmektedir. Erkekliği ya da eril kodları doğrudan odak noktasına alan yalnızca bir teze rastlanmıştır olması, toplumsal cinsiyet kavramının Türkiye müzik literatüründe büyük ölçüde kadın ekseninde ele alındığını ortaya koymaktadır. Bu durum, toplumsal cinsiyetin yalnızca kadınlara özgü bir mesele olarak algılanmadığı, ancak erkeklik çalışmalarının henüz yeterince araştırılmadığı bir akademik tabloyu göstermektedir. Söz konusu eğilim, ileride yapılacak çalışmaların erkeklik, erillik ve müzik ilişkisini daha sistematik biçimde ele alması gerektiğine işaret etmektedir.

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Araştırmamanın altıncı alt problemine yönelik olarak, lisansüstü tezlerin odaklandığı spesifik konu alanları ve tematik yönelimleri sınıflandırılmıştır. Türkiye’deki müzikoloji literatürünün toplumsal cinsiyet perspektifiyle hangi alt disiplinlerde yoğunlaştığını gösteren analizler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Lisansüstü Tezlerin Alanlara Göre Dağılımı

<i>Alanlar</i>	<i>Frekans</i>
Geleneksel Müzik Çalışmaları (THM, TSM, İnanç ve Yerel İcralar)	10
Klasik Batı Müziği ve Performans	4
Müzik Eğitimi ve Pedagoji	3
Popüler Müzik ve Medya	2
Kuramsal / Disiplinler arası	2
Genel Toplam	21

Tablo 8’de sunulan konu alanlarına göre dağılım, Türkiye’de müzik ve toplumsal cinsiyet odağındaki akademik ilginin alan önceliklerini net bir biçimde ortaya koymaktadır. İncelenen 21 tezin neredeyse yarısının geleneksel müzik çalışmaları kapsamında yer alması ($f=10$), alanın yerel kimlik, halk müziği icraları ve inanç ritüelleri üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Klasik Batı müziği çalışmalarının ($f=4$) temsil ve biyografi odaklı bir çizgide ilerlediği görülürken müzik eğitimi ve pedagoji ($f=3$) ile popüler müzik ve medya ($f=2$) alanlarının nispeten düşük frekansta kalması, bu disiplinlerde toplumsal cinsiyet perspektifinin henüz gelişim aşamasında olduğuna işaret etmektedir. Kuramsal ve disiplinler arası çalışmaların ise popüler müzik ve medya alanıyla eşit frekansta temsil edildiği ($f=2$) dikkat çekmektedir. Genel tablo değerlendirildiğinde toplumsal cinsiyet perspektifinin Türkiye müzik araştırmalarında en güçlü karşılığını geleneksel müzik alanında bulduğu ve diğer alt disiplinlerde bu perspektifin daha sistematik biçimde benimsenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Müzik ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Yazar ve Danışman Cinsiyetine Göre Dağılımı

Araştırmamanın yedinci ve son alt problemi kapsamında, tezi hazırlayan yazarlar ile tezi yöneten danışmanların cinsiyet dağılımları incelenmiştir. Alanın sosyolojik boyutunu, akademik üretimdeki cinsiyet dinamiklerini gösteren bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9*Lisansüstü Tezlerin Yazar ve Danışman Cinsiyetine Göre Dağılımı*

Cinsiyet	Yazar (f)	Danışman (f)
Kadın	16	13
Erkek	5	8
Genel Toplam	21	21

Tablo 9 incelendiğinde, müzik ve toplumsal cinsiyet odağındaki lisansüstü üretimin hem yazar hem de danışman düzeyinde belirgin bir cinsiyet dağılımı sergilediği görülmektedir. Tezlerin büyük çoğunluğunun kadın yazarlar tarafından kaleme alındığı ($f=16$), erkek yazarların ise 5 teze temsil edildiği dikkat çekmektedir. Bu durum, müzik ve toplumsal cinsiyet perspektifinin Türkiye’de ağırlıklı olarak kadın yazarların akademik motivasyonu ile şekillendiğine işaret etmektedir.

Danışman düzeyinde ise dağılımın yazar düzeyine kıyasla daha dengeli bir görünüm sergilediği görülmektedir. Kadın danışmanların ($f=13$) erkek danışmanlara ($f=8$) oranla daha fazla teze rehberlik etmiş olması, alanın kadın akademisyenler tarafından hem üretici hem de yönlendirici konumda sahiplenildiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte erkek danışmanların 8 teze kayda değer bir temsil oranına sahip olması, toplumsal cinsiyet perspektifinin yalnızca kadın akademisyenlerin ilgi alanı olmadığını ve kurumsal düzeyde daha geniş bir kabul gördüğünü göstermektedir. Genel tablo değerlendirildiğinde alanın üretici ve yönlendirici boyutlarında kadın ağırlıklı ancak cinsiyetler arası iş birliğine açık bir yapı sergilediği belirlenmiştir.

SONUÇ

Bu araştırmada, Türkiye’de 2019-2025 yılları arasında müzik ve toplumsal cinsiyet kesişiminde üretilen 21 lisansüstü tez bibliyometrik analiz ile incelenmiş ve alanın mevcut durumu veriler ışığında ortaya koyulmuştur.

Araştırma kapsamındaki lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımında en yoğun akademik üretimin 2019 yılında ($f=8$) gerçekleştiği, izleyen yıllarda dalgalı bir seyir görüldüğü ve tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans ($f=18$) düzeyinde hazırlandığı saptanmaktadır. Kurumsal dağılım incelendiğinde; tezlerin 17 farklı üniversiteye yayıldığı, kurum bazında en yüksek frekansın İstanbul Üniversitesi’ne ($f=3$) ait olduğu ve hiçbir kurumun üçten fazla teze temsil edilmediği belirlenmektedir. Anasanat/Anabilim dalları temelinde ise Müzikoloji Anabilim Dalı’nın ($f=5$) alana en fazla katkı sağlayan birim olduğu tespit edilmektedir.

Tematik yönelimler ve konu alanları değerlendirildiğinde; lisansüstü tezlerin neredeyse yarısının geleneksel müzik çalışmaları, inanç pratikleri ve yerel icralar ($f=10$) üzerine yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmaktadır. Lisansüstü tezlerin cinsiyet odaklı yaklaşımları incelendiğinde ise çalışmaların büyük çoğunluğunun doğrudan kadın ($f=15$) kimliğini merkeze aldığı, erkekliği odak noktasına alan yalnızca bir tez bulunduğu görülmektedir. Son olarak, lisansüstü üretimin demografik yapısı incelendiğinde; tezleri hazırlayan yazarların ($f=16$) ve tezi yöneten danışmanların ($f=13$) büyük bir çoğunluğunun kadın akademisyenlerden oluştuğu tespit edilmektedir.

Tüm bu veriler ışığında, Türkiye’de müzik ve toplumsal cinsiyet alanındaki lisansüstü çalışmaların; kurumsal olarak geniş bir coğrafyaya yayılan, yüksek lisans düzeyinde ağırlık kazanan, kadın yazar ve danışmanların öncülüğünde yürütülen, konu alanı olarak geleneksel müziğe yönelen ve cinsiyet yaklaşımı olarak kadın kimliğini merkeze alan bir yapı sergilediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Etik Beyan

Çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Balaban Salı, J. (2012). Verilerin toplanması. A. Şimşek (Ed.). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* içinde (s. 151-161). Anadolu Üniversitesi.
- Blacking, J. (2000). *How musical is man?* University of Washington Press. (Orijinal yayın tarihi 1973).
- Broadus, R. (1987). Toward a definition of bibliometrics”. *Scientometrics*, 12(5-6), 373-379. <https://doi.org/10.1007/BF02016680>
- Ersoy Çak, Ş. (2018). Toplumsal cinsiyet ve müziğe dair. *Etnomüzikoloji Dergisi*, 1(1), 68-80. <https://izlik.org/JA49YN85RD>
- Oakley, A. (1985). *Sex, gender and society*. Gower/Maurice Temple Smith. (Orijinal yayın tarihi 1972).

Sena DEMİRCİ

- Özkişi, Z. G. (2013). Müzik disiplini bağlamında feminist müzik teorisi ve cinsiyet semantiği. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 889-961. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5940>
- Öztürk, O. (2021). Bölüm 2: Bibliyometrik araştırmaların tasarımına ilişkin bir çerçeve. O. Öztürk ve G. Gürler (Ed.), *Bir literatür incelemesi aracı olarak bibliyometrik analiz* (2. basım, s. 33-50) içinde. Nobel Yayın.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2026). *Ulusal Tez Merkezi*. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> (Erişim Tarihi: Şubat 2026).

Makale türü: Araştırma
makalesi

Article type: Research
article

Geliş tarihi 12.05.2026

Submitted date

Kabul tarihi 29.06.2026

Accepted date

Elektronik yayın tarihi 20.07.2026

Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Aktaş, B. (2026). Bibliometric Analysis of Graduate Theses Written on Popular Music in Turkey. *Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi / The Journal of Research and Theory in Music and Performing Arts*, 2,21-34.

**BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF GRADUATE THESES WRITTEN ON
POPULAR MUSIC IN TURKEY**

Barış AKTAŞ¹

Abstract

This study examines the bibliometric profile and thirty-year academic development of graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025. The research aims to reveal general trends in the field by mapping the distribution of studies according to years, universities, academic departments, thesis types, and thematic categories. A mixed-methods approach was employed, and 63 graduate theses meeting the inclusion criteria were selected from the Council of Higher Education National Thesis Center database through searches using the keywords “pop music,” “popular music,” and “Anatolian pop.”

According to the findings, the first thesis in the field was written in 1994. Academic interest gained momentum in 2004, likely influenced by Turkey’s victory in the Eurovision Song Contest in 2003, while the highest level of production was reached in 2019. Of the theses examined, 49 were master’s theses, and 14 were doctoral

¹PhD Candidate, Akdeniz University, Institute of Fine Arts, Musicology Department, brsaks@hotmai.com, Orcid: 0000-0002-9003-7928

Bariş AKTAŞ

dissertations. Among the 32 universities represented in the dataset, Dokuz Eylül University and Istanbul Technical University emerged as the leading institutions. Although music-related departments ranked first in academic production, the significant number of studies in communication/media and sociology/philosophy demonstrates growing scholarly interest in the social dimensions of popular music. Thematically, the studies were concentrated mainly around “Musicological and Structural Analyses” and “Sociocultural and Identity-Oriented Studies.”

In conclusion, the study demonstrates that popular music research in Turkey has evolved into a dynamic, interdisciplinary, and multi-vocal field of academic inquiry.

Keywords: Music, Popular music, Bibliometric analysis

Türkiye’de Popüler Müzik Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Öz

Bu çalışma, Türkiye’de 1994-2025 yılları arasında popüler müzik üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik profilini ve otuz yıllık akademik gelişimini incelemektedir. Araştırmanın amacı, popüler müzik çalışmalarının yıllara, üniversitelere, anabilim dallarına, tez türlerine ve tematik kategorilere göre dağılımını haritalandırarak alandaki genel eğilimleri ortaya koymaktır. Çalışmada karma yöntem kullanılmış; dahil edilme kriterlerini karşılayan 63 lisansüstü tez, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “pop müzik”, “popüler müzik” ve “Anadolu pop” anahtar kelimeleriyle yapılan taramalar sonucunda analize dahil edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre, alandaki ilk tez 1994 yılında yazılmıştır. Türkiye’nin 2003 Eurovision Şarkı Yarışması birinciliğinin muhtemel etkisiyle akademik ilgi 2004 yılında ivme kazanmış, en yüksek üretim düzeyine ise 2019 yılında ulaşılmıştır. İncelenen tezlerin 49’u yüksek lisans, 14’ü doktora düzeyindedir. Veri setinde yer alan 32 üniversite arasında Dokuz Eylül Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi öne çıkan kurumlar olmuştur. Akademik üretimde müzik ve ilgili anabilim dalları ilk sırada yer alsa da iletişim/medya ile sosyoloji/felsefe alanlarında gerçekleştirilen çalışmalar, popüler müziğin toplumsal boyutlarına yönelik akademik ilginin arttığını göstermektedir. Tematik açıdan çalışmaların ağırlıklı olarak “Müzikolojik ve Yapısal Analizler” ile “Sosyokültürel ve Kimlik Odaklı Çalışmalar” etrafında yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak çalışma, Türkiye’de popüler müzik araştırmalarının dinamik, disiplinlerarası ve çok sesli bir akademik araştırma alanına dönüştüğünü ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Popüler müzik, Bibliyometrik analiz

1. INTRODUCTION

Popular culture is the most dynamic factor that shapes daily life practices, common likes, consumption habits, and value judgments. For Storey (1993/2015), popular culture, in the broadest definition, is a body of cultural forms that are liked by the masses, produced and disseminated through mass media, and are a product of industrial society (pp. 5-12).

Music is one of the most visible, fastest consumed, and most effective components of popular culture. Popular music represents an identity that separates from traditional folk music and art music, which are seen as products of high culture, delivered to the masses by industrial processes, and fall under the umbrella of popular culture (Middleton, 1990, p. 146). Popular music is not only a reflection of popular culture but also its basic element, which reproduces it continuously. On the other hand, the term “pop music,” which is frequently used synonymously with the term “popular music” in the literature, refers to a more specific genre within this broad spectrum. Pop music is a form that emerged primarily after the 1950s, characterized by melodic structures easily accessible to broad audiences, commercially oriented, and situated at the heart of the mainstream music market (Frith, 2001, p. 102).

Popular culture, and its most significant reflection, popular music, have undergone a major transformation in Turkey since the 1990s. The establishment of private radio and television stations, the impact of globalization, and the fusion of local dynamics with modern forms have made popular music a key research topic within Turkey’s academia. However, to understand the depth and general trends of scholarly output in this field, it is necessary to establish a general framework of the literature that goes beyond individual studies.

1.1. Problem Status

One of the most fundamental ways to measure the scientific development trajectory of a research field is to examine the bibliometric profile of the graduate theses produced in that field. This study aims to contribute a bibliometric analysis to the literature by revealing how nearly three decades of scholarly output in the field of popular music in Turkey has gained momentum over the years, at which universities it has been concentrated, and around which thematic categories it has been shaped. In doing so, the study seeks to identify current trends in the field, gaps in the literature, and potential directions for future research.

In the preliminary review conducted to determine the starting point of the literature on the subject, searches using the keywords “pop music,” “popular

music,” and “Anatolian pop” in the Council of Higher Education (CoHE) National Thesis Center database revealed that the first thesis on this field was written in 1994. Accordingly, the research problem of this study was formulated as follows: “What is the bibliometric profile of graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025?”

1.2. Sub Problems

- 1.2.1. What is the distribution by years of graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025?
- 1.2.2. What is the distribution by universities of graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025?
- 1.2.3. What is the distribution by academic departments of graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025?
- 1.2.4. What is the distribution by thesis type (master’s, doctoral, and proficiency in arts) of graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025?
- 1.2.5. What is the distribution by thematic categories of graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025?

1.3. Aim of Research

This study aims to examine the bibliometric profile of graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025. In this context, the study seeks to describe the distribution of these theses according to their publication years, the universities at which they were written, their academic departments, thesis types, and their thematic categories determined based on their titles.

1.4. Importance of Research

This study is considered important because it will present the nearly thirty-year (1994–2025) academic trajectory of popular music studies in Turkey through a holistic perspective supported by quantitative data. By mapping the existing body of literature, the study will make visible which topics have been studied extensively and which areas have not yet received sufficient scholarly attention. Furthermore, by describing the institutional development of popular music studies in Turkey, including the universities producing the highest number of

theses and the increasing or decreasing level of academic interest over the years, the results are expected to serve as a guide for future researchers wishing to work in this field. In this respect, the study is also expected to provide a systematic contribution to the existing academic literature.

1.5. Limitations

This research is limited to graduate theses, which were written on popular music, found in the Council of Higher Education (CoHE) National Thesis Center database, published between 1994 and 2025.

2. METHODOLOGY

2.1. Research Model

This study is a mixed-methods research based on the survey model. While the quantitative dimension of the study consists of the bibliometric analysis conducted, the qualitative dimension is formed by document analysis used in the data collection process. According to Alan Pritchard (1969), bibliometric analysis refers to the application of mathematical and statistical methods to books, journals, and other communication media to understand scientific communication and the structure of academic production within a particular field (p. 348).

2.2. Population and Sample

The population of the study consists of graduate theses available in the Council of Higher Education National Thesis Center database, while the sample consists of graduate theses written on popular music.

2.3. Data Collection

The data of the study were collected through document analysis using the Council of Higher Education National Thesis Center database. Searches were conducted in the database using the keywords “pop music,” “popular music,” and “Anatolian pop,” and a total of 86 graduate theses written between 1994 and 2025 were identified. In order to determine the scope of the study during the data collection process, the obtained data were selected according to specific inclusion and exclusion criteria.

2.3.1. Inclusion criteria

Data Source and Publication Year: Only graduate theses published between 1994 and 2025 and available in the Council of Higher Education National Thesis Center database were included in the study.

Keywords: The theses were required to be listed in searches conducted in the database using the keywords “pop music,” “popular music,” and “Anatolian pop.”

2.3.2. Exclusion criteria

In order to clarify the scope of the study, 23 of the 86 graduate theses identified through the search process were excluded because they did not directly focus on the subject of popular music. As a result of these criteria, the remaining 63 theses were accepted as the primary data set of the study and included in the analysis.

2.4. Data Analysis

The data of the study were analyzed through performance analysis, a bibliometric analysis method, with a focus on the number of studies produced. Through this method, the theses were evaluated quantitatively according to their types, years, universities, institutes, academic departments, and thematic categories. In the analysis of the data, the statistical analysis software SPSS was used, and the findings obtained were described through tables presenting frequency values.

“Through performance analysis, the performance of different scientific entities is evaluated by means of various bibliometric indicators developed on the basis of publication and citation counts (Cobo et al., 2011). As a result of this evaluation, a general overview of the field is presented. Therefore, performance analysis aims to assess the publication and citation performances of researchers/authors, institutions/universities, countries, and journals. In this sense, performance analysis refers to the measurement of the scientific outputs of the elements included in the dataset related to the researched field (authors, journals, countries, institutions/universities) in terms of both qualitative and quantitative indicators.” (Öztürk, 2021/2022, p. 40)

RESULTS

3.1. What is the Distribution by Years of Graduate Theses Written on Popular Music in Turkey Between 1994 and 2025?

According to the first sub-problem of the study, the distribution of the examined theses by years is presented in the table below:

Table 1
Distribution by Years of Graduate Theses Written on Popular Music

<i>Year</i>	<i>Frequency</i>
1994	1
1995	1
1996	1
1997	1
1999	1
2000	1
2002	3
2003	1
2004	4
2006	1
2007	1
2008	2
2009	1
2010	1
2011	1
2014	2
2016	1
2017	1
2018	5
2019	8
2020	3
2021	2
2022	5
2023	6
2024	7
2025	2
TOTAL	63

As shown in Table 1, when the theses in question were examined according to their publication years within the scope of the first sub-problem of the study, it was found that the first graduate thesis in this field was written in 1994. It was determined that, until 2025, there has been an approximately thirty-year accumulation of academic studies on popular music in Turkey. Although the annual thesis production remained limited to nearly one thesis per year until 2018, it was observed that this number increased noticeably in 2004 compared to other years. Furthermore, an examination of the table revealed that the highest level of production in this field occurred in 2019. It is thought that the sudden increase in 2004 may have been related to Turkey's victory in the Eurovision Song Contest in 2003, which likely increased academic interest in popular music. Considering that graduate theses on popular music have been produced almost every year from 1994 to the present, it can be argued that the subject has maintained a current and widespread influence within academia.

3.2. What is the Distribution by Universities of Graduate Theses Written on Popular Music in Turkey Between 1994 and 2025?

According to the second sub-problem of the study, the distribution of the examined theses by universities is presented in the table below:

Table 2

Distribution by Universities of Graduate Theses Written on Popular Music

<i>University</i>	<i>Frequency</i>
Akdeniz Üniversitesi	1
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi	1
Ankara Üniversitesi	4
Ardahan Üniversitesi	1
Başkent Üniversitesi	4
Boğaziçi Üniversitesi	1
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	7
Dumlupınar Üniversitesi	1
Ege Üniversitesi	1
Erciyes Üniversitesi	1
Hacettepe Üniversitesi	5

Bibliometric Analysis of Graduate Theses Written on Popular Music in Turkey

İbn Haldun Üniversitesi	1
İnönü Üniversitesi	3
İstanbul Kültür Üniversitesi	1
İstanbul Okan Üniversitesi	1
İstanbul Teknik Üniversitesi	6
İstanbul Üniversitesi	2
İzmir Demokrasi Üniversitesi	1
Kadir Has Üniversitesi	1
Kastamonu Üniversitesi	1
Kocaeli Üniversitesi	1
Maltepe Üniversitesi	1
Marmara Üniversitesi	3
Mersin Üniversitesi	1
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1
Sakarya Üniversitesi	2
Selçuk Üniversitesi	1
Uludağ Üniversitesi	3
Üsküdar Üniversitesi	1
Yeditepe Üniversitesi	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	3
TOTAL	63

When the distribution of the theses in question was examined according to the universities listed alphabetically within the scope of the second sub-problem of the study, it was observed that 32 different universities in Turkey have produced academic studies on popular music. Dokuz Eylül University, with 7 theses, and Istanbul Technical University, with 6 theses, together account for approximately 20% of the total academic production in this field. Therefore, these universities may be considered major centers for academic studies on popular music. This situation also demonstrates the institutional and methodological competence of these pioneering schools, which played a leading role in the institutionalization process of musicology in Turkey, in transforming elements of popular culture into academic objects of research.

3.3. What is the Distribution by Academic Departments of Graduate Theses Written on Popular Music in Turkey Between 1994 and 2025?

According to the third sub-problem of the study, the distribution of the examined theses by academic departments is presented in the table below:

Table 3

Distribution by Academic Departments of Graduate Theses Written on Popular Music

<i>Academic Department</i>	<i>Frequency</i>
Music, etc.	24
Communication	15
Sciences/Journalism/Media	10
Sociology/Philosophy	8
Other Art Branches (Art and Design, Performance Arts, Visual Arts, etc.)	5
Turkish Language/Folklore	1
Basic Sciences	1
TOTAL	63

When the distribution of the theses according to academic departments was examined within the scope of the third sub-problem of the study, it was observed that the highest level of production naturally occurred in music and related departments with 24 theses. However, the significant interest represented by 15 theses in the fields of communication sciences, journalism, and media studies is also noteworthy. The inseparable relationship between popular music and mass communication media appears to constitute the main reason for this interest.

The presence of 10 theses in the departments of sociology and philosophy demonstrates that popular music is approached not only as a form of entertainment but also as a social phenomenon. In addition, the 8 theses conducted in other art branches emphasize the multidisciplinary nature of popular music within the field of arts, while the 5 theses in the fields of Turkish language and folklore studies reveal that the subject is evaluated not only within the context of popular culture but also in relation to oral culture and folkloric transmission processes.

3.4. What is the Distribution by Thesis Type of Graduate Theses Written on Popular Music in Turkey Between 1994 and 2025?

According to the fourth sub-problem of the study, the distribution of the examined theses by thesis types is presented in the table below:

Table 4
Distribution by Thesis Type of Graduate Theses Written on Popular Music

<i>Thesis Type</i>	<i>Frequency</i>
Master's	49
Doctoral	14
TOTAL	63

When the theses in question were examined according to their types within the scope of the fourth sub-problem of the study, it was found that 49 of the 63 theses were master's theses, while 14 were doctoral dissertations. The predominance of master's theses indicates that future doctoral-level research on this subject is likely to be built upon a theoretically solid foundation.

3.5. What is the Distribution by Thematic Categories of Graduate Theses Written on Popular Music in Turkey Between 1994 and 2025?

According to the fifth sub-problem of the study, the distribution of the examined theses by thematic categories is presented in the table below:

Table 5
Distribution by Thematic Categories of Graduate Theses Written on Popular Music

<i>Thematic Category</i>	<i>Frequency</i>	<i>Subjects</i>
Musicological and Structural Analyses	28	Genre analyses (Pop-Rock, Arabesque-Pop), harmony, vocal techniques, cover studies, and analyses of musical structures.
Sociocultural and Identity-Oriented Studies	22	Identity construction, gender studies (women), nationalism, religion and popular music, and sociological analyses.
Media, Industry, and Technology	8	Music videos, television, the Unkapanı music industry, digital platforms (Spotify/YouTube), and media representations.

Historical and Theoretical Approaches	5	History of popular music, music policies, philosophical approaches, and education and conservatory processes.
TOTAL	63	

Within the scope of the fifth sub-problem of the study, the theses were grouped according to thematic categories based on their titles, and their distribution was examined accordingly. The findings reveal that popular music studies in Turkey possess an interdisciplinary character at the graduate level. An examination of the distribution of the 63 theses included in the study shows that the category of “Musicological and Structural Analyses,” with 28 theses, ranks first, reflecting the dominance of the institutionalized methodological approaches prevalent in conservatories and music sciences departments. This category is followed by “Sociocultural and Identity-Oriented Studies” with 22 theses. This concentration demonstrates the significance of popular music for the discipline of sociology through issues such as identity construction, gender, and nationalism. The “Media, Industry, and Technology” theme, represented by 8 theses, gaining momentum around digital platforms, indicates the literature’s attempt to engage with contemporary market dynamics. Finally, together with the category of “Historical and Theoretical Approaches,” represented by 5 theses, this overall picture demonstrates that popular music studies in Turkey have moved beyond the monopoly of a single discipline and evolved into a dynamic, multi-methodological, and multi-vocal academic field.

4. CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

4.1. Conclusion

In this study, 63 graduate theses written on popular music in Turkey between 1994 and 2025 and available in the Council of Higher Education National Thesis Center were examined through performance analysis, a bibliometric analysis method, and a general map of the related literature was drawn. The findings reveal how popular music studies have developed within the Turkish academic world.

The first thesis in the field was written in 1994. Studies in this area gained momentum in 2004, partly influenced by Turkey’s victory in the Eurovision Song Contest in 2003, and reached their highest level of production in 2019 with 8 theses. The fact that 49 of the theses were master’s theses and 14 were doctoral

dissertations indicates that a strong theoretical foundation has been established for future doctoral-level research.

Among the theses produced across 32 different universities, Dokuz Eylül University (7 theses) and Istanbul Technical University (6 theses) emerged as the leading institutions. Although the majority of the theses were written in music-related departments (24), the significant academic production in the fields of communication/media (15) and sociology/philosophy (10) demonstrates that popular music is recognized not only as an industrial mass communication medium but also as a social phenomenon.

About thematic categories, the largest number of theses fell under the heading “Musicological and Structural Analyses” (28), followed by “Sociocultural and Identity-Oriented Studies” (22), which reflects the social dimensions of popular music. This situation indicates that although popular music research remains primarily within the interest of music scholars, its social dimensions have also attracted increasing attention from researchers in the social sciences.

In conclusion, popular music studies in Turkey have now moved entirely beyond the boundaries or monopoly of a single discipline and have evolved into a dynamic, interdisciplinary, multi-methodological, and multi-vocal field of academic research.

4.2. Recommendations

In light of the findings obtained from this study, it is recommended that future bibliometric analyses be conducted on:

- Graduate theses written outside of Turkey,
- Academic publications other than graduate theses, and
- Academic production related to different music genres.

Ethics Statement

It is hereby declared that all the rules specified in the Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions were followed throughout this study.

Conflict of Interest and Financial Support Statement

The author declares that there is no conflict of interest and that no financial support was received for this study.

REFERENCES

- Frith, S. (2001). Pop music. In S. Frith, W. Straw, & J. Street (Eds.), *The Cambridge companion to pop and rock* (pp. 93-108). Cambridge University Press.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler* [Scientific research method: Concepts-principles-techniques] (23rd edition). Nobel. (Original work published 1986)
- Middleton, R. (1990). *Studying popular music*. Open University Press.
- Öztürk, O. (2022). Bibliyometrik araştırmaların tasarımına ilişkin bir çerçeve [A framework on the design of bibliometric studies]. In O. Öztürk, & G. Gürler (Eds.), *Bir literatür incelemesi olarak bibliyometrik analiz* (3rd edition, pp. 33-52). Nobel. (Original work published 2021)
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349
- Storey, J. (2015). *Cultural theory and popular culture: An introduction* (5th edition). Routledge. (Original work published 1993)

Makale türü: Araştırma
makalesi

Article type: Research
article

Geliş tarihi 12.05.2026

Submitted date

Kabul tarihi 29.06.2026

Accepted date

Elektronik yayın tarihi 20.07.2026

Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Yıldız, E. B. (2026). Türkiye’de Müzik Teknolojisi Alanında Miks ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi / The Journal of Research and Theory in Music and Performing Arts*, 2,35-52

**TÜRKİYE’DE MÜZİK TEKNOLOJİSİ ALANINDA MİKS VE
MASTERING ÜZERİNE YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN
BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

Ekin Baran YILDIZ¹

Öz

Bu çalışma, 2014–2025 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering konuları üzerine yazılan lisansüstü tezlerin genel görünümünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan ve doğrudan bu konulara odaklanan 18 adet lisansüstü tez incelenmiştir.

Araştırmanın yöntemi, nicel araştırma modellerinden biri olan tarama modeline dayanmaktadır. Elde edilen veriler; yıllar, üniversiteler, anabilim dalları, tez türleri ve tematik başlıklar değişkenleri üzerinden bibliyometrik analiz teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir.

¹Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı, baranyildiz227@gmail.com, Orcid: 0009-0000-6074-881X

Araştırma sonuçlarına göre, incelenen tezlerin 14 tanesi yüksek lisans, 4 tanesi ise doktora düzeyindedir. Akademik üretimin özellikle 2024 yılında 6 tez ile zirve yaptığı ve son yıllarda sayısal bir ivme kazandığı görülmektedir. Kurumsal bazda Bahçeşehir Üniversitesi (6 tez) ve İstanbul Teknik Üniversitesi (5 tez) en fazla katkı sağlayan kurumlar olarak öne çıkmaktadır. Tematik açıdan ise çalışmaların en fazla "İşitsel Algı ve Estetik" (6 tez) ile "Yapay Zekâ ve Otomasyon" (5 tez) başlıklarında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Sonuçlar, Türkiye’deki akademik gelişimin son yıllarda geleneksel yaklaşımlardan yapay zekâ ve uzamsal ses teknolojilerine doğru evrildiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Teknolojisi, Miks, Mastering, Bibliyometri

Bibliometric Analysis of Graduate Theses Written on Mixing and Mastering in The Field of Music Technology in Turkey

Abstract

This study aims to reveal the general overview of graduate theses written on mixing and mastering within the field of music technology in Turkey between 2014 and 2025. Within the scope of the research, 18 graduate theses indexed in the Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center database, which directly focus on these subjects, were examined.

The methodology of the research is based on the survey model, one of the quantitative research designs. The obtained data were analyzed using bibliometric analysis techniques across variables including years, universities, departments, thesis types, and thematic titles.

According to the research results, 14 of the analyzed theses are at the Master's level, while 4 are at the Doctoral level. It is observed that academic production peaked in 2024 with 6 theses and has gained numerical momentum in recent years. On an institutional basis, Bahçeşehir University (6 theses) and Istanbul Technical University (5 theses) emerge as the leading contributors to the field. In terms of themes, it was determined that the studies predominantly concentrate under the titles of "Auditory Perception and Aesthetics" (6 theses) and "Artificial Intelligence and Automation" (5 theses). The results indicate that academic development in Turkey has evolved from traditional approaches toward artificial intelligence and spatial audio technologies in recent years.

Keywords: Music Technology, Mixing, Mastering, Bibliometrics

GİRİŞ

Müzik teknolojisi alanı, ortaya çıkan yeni üretim araçlarıyla birlikte sürekli bir değişim içindedir. Kayıt tekniklerinden dijital ses işleme (DSP) uygulamalarına kadar uzanan bu süreç, müzik teknolojisi alanında yürütülen akademik çalışmaların da çeşitlenmesine zemin hazırlamaktadır. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yer alan lisansüstü tezler incelendiğinde, Türkiye'de müzik teknolojisi alanında farklı teknik ve kuramsal başlıklar altında araştırmaların yürütüldüğü ve 2014–2025 yılları arasında bu alan kapsamında miks ve mastering üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin de bulunduğu görülmektedir.

Müzik üretim sürecinde miks, çok kanallı olarak kaydedilmiş, örneklenmiş ya da sentezlenmiş ses materyallerinin dengelenmesi, işlenmesi ve çok kanallı bir formata dönüştürülmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (Izhaki, 2008, s. 8). Bu süreçte ses seviyeleri, frekans dağılımı, dinamik yapı ve mekansal konum gibi parametreler düzenlenerek bütüncül bir işitsel yapı oluşturulmaktadır. Bu yönüyle miks, yalnızca teknik bir birleştirme işlemi değil; ses öğelerinin belirli bir estetik anlayış doğrultusunda organize edilmesini içeren bir üretim aşaması olarak değerlendirilmektedir.

Mastering, ses üretim sürecinin son yaratıcı aşaması olarak tanımlanmakta ve miks ile çoğaltım süreçleri arasında bir köprü işlevi gördüğü ifade edilmektedir. Bu aşama, sesin akustik olarak tasarlanmış bir ortamda son kez değerlendirilmesini, gerekli iyileştirmelerin yapılmasını ve olası sorunların giderilmesini kapsayan bir son kontrol süreci olarak ele alınmaktadır (Katz, 2007, s. 11). Bu bağlamda mastering, yalnızca teknik bir düzeltme işlemi değil; kaydın estetik ve işitsel bütünlüğünü son kez değerlendiren ve onu dağıtıma hazır hale getiren kapsamlı bir üretim aşaması olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye'de miks ve mastering uygulamalarının gelişimi, genel olarak kayıt teknolojilerindeki dönüşümle paralel bir şekilde ilerlemiştir. 1980'li ve 1990'lı yıllarda analog kayıt stüdyolarının yaygınlaşmasıyla birlikte bu süreçler daha çok pratik ve sektör temelli bir uzmanlık alanı olarak şekillenmiş; bilgi aktarımı büyük ölçüde usta-çırak ilişkisi ve stüdyo deneyimi üzerinden ilerlemiştir. 2000'li yıllarda dijital ses iş istasyonlarının (DAW) ve yazılım tabanlı ses işleme araçlarının yaygınlaşması ise miks ve mastering uygulamalarını daha erişilebilir hale getirmiş, bağımsız prodüksiyon ortamlarının artmasına zemin hazırlamıştır.

Bu teknik ve sektörel gelişmelerin akademik alana yansması ise daha sonraki yıllarda belirginleşmiştir. YÖK Ulusal Tez Merkezi kayıtları incelendiğinde, müzik teknolojisi alanında miks ve mastering konularının lisansüstü tez düzeyinde ele alınmaya başladığı dönemin 2014 yılına uzandığı görülmektedir.

Rumsey ve McCormick’in (2014) çalışmasında dijital ses üretim teknolojilerinin günümüzdeki durumu şu bağlamda değerlendirilmektedir: Dijital üretim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte müzik prodüksiyon süreçleri daha erişilebilir hale gelmiş bu durum miks ve mastering uygulamalarının hem teknik hem de pedagojik düzeyde daha görünür olmasına zemin hazırlamıştır. Özellikle yazılım tabanlı ses işleme araçlarının gelişimi, üretim süreçlerinde karar mekanizmalarının dijital ortamda yürütülmesini mümkün kılmıştır. Dijital ses üretimi ve işleme pratiklerinin bu dönüşümü, müzik teknolojisi alanında yürütülen akademik çalışmaların konu çerçevesini de etkilemektedir. Bu bağlamda miks ve mastering süreçleri, yalnızca stüdyo pratiği içerisinde değil, akademik araştırma kapsamında da ele alınan başlıklar arasında yer almaktadır.

Müzik teknolojisi alanında hazırlanan lisansüstü tezler, belirli dönemlerde hangi konuların araştırma odağı hâline geldiğini görmeye imkân vermektedir. Özellikle miks ve mastering gibi üretim sürecinin son aşamalarına odaklanan çalışmaların yıllar içinde nasıl ele alındığını incelemek, bu konuların akademik düzeyde ne şekilde karşılık bulduğunu anlamaya yardımcı olmaktadır. Bu nedenle miks ve mastering üzerine yazılmış tezlerin belirli bir zaman aralığında birlikte değerlendirilmesi, alanda üretilen çalışmaların genel görünümünü daha açık biçimde ortaya koymaya yönelik bir yaklaşım sunmaktadır.

1.1. Problem Durumu

YÖK Ulusal Tez Merkezi verileri incelendiğinde, 2014–2025 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine hazırlanmış 18 adet lisansüstü tez bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırma, söz konusu tezlerin belirlenen değişkenler doğrultusunda incelenerek alandaki lisansüstü çalışmaların genel görünümüne ilişkin bir çerçeve sunmayı ve bu alandaki değerlendirmelere katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi “2014–2025 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi nasıldır?” olarak belirlenmiştir.

1.2. Alt Problemler

Bu temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır:

1.2.1. Türkiye’de 2014–2025 yılları arasında müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?

1.2.2. Türkiye’de 2014–2025 yılları arasında müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

1.2.3. Türkiye’de 2014–2025 yılları arasında müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?

1.2.4. Türkiye’de 2014–2025 yılları arasında müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?

1.2.5. Türkiye’de 2014–2025 yılları arasında müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin tematik başlıklara göre dağılımı nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2014–2025 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılmış lisansüstü tezleri bibliyometrik yöntemle inceleyerek söz konusu tezlerin yıllara, üniversitelere, anabilim dallarına, türlerine ve tematik başlıklarına göre dağılımını ortaya koymaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

2014–2025 yılları arasında müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine hazırlanmış lisansüstü tezlerin bir arada incelenmesi, bu çalışmaların yıllara, üniversitelere, anabilim dallarına, türlerine ve tematik başlıklarına göre nasıl bir dağılım gösterdiğinin daha açık biçimde görülmesine imkân vermektedir. Bu yönüyle çalışma, alandaki akademik üretimin genel görünümünü değerlendirmek açısından önem taşımaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, Türkiye’de 2014–2025 yılları arasında müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine hazırlanmış YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında erişime açık olan lisansüstü tezlerin yılları, üniversiteleri, anabilim dalları, türleri ve tematik başlıkları ile sınırlıdır.

1.6. Sayıtlar

- Analize dahil edilen tezlerin içerik bilgilerinin doğru ve güvenilir olduğu,
- Tezlerde belirtilen alan, tez türü ve yıl bilgilerinin ilgili yükseköğretim kurumları tarafından doğru biçimde kaydedildiği kabul edilmektedir.

1.7. Tanımlar

Miks (Mixing): Miks, çok kanallı ses kayıtlarının denge, frekans, dinamik ve mekansal düzenlemeler yoluyla bütünlüklü bir ses yapısına dönüştürülmesi sürecidir.

Mastering: Mastering, mikslenmiş bir sesin farklı dinleme ortamlarında tutarlı ve dengeli duyulmasını sağlamak amacıyla yapılan son teknik ve estetik düzenleme aşamasıdır.

Müzik Prodüksiyonu: Müzik prodüksiyonu, bir müzik eserinin fikir aşamasından kayıt, miks ve mastering süreçlerine kadar olan tüm yaratım ve teknik uygulamaları kapsayan üretim sürecidir.

Dijital Ses İşleme (DSP): Dijital ses işleme, ses sinyallerinin dijital ortamda matematiksel ve algoritmik yöntemlerle analiz edilmesi ve dönüştürülmesini ifade eder.

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, bilimsel araştırma yöntemleri içerisinde verilerin nesnel bir biçimde toplanmasını, ölçülmesini ve analiz edilmesini sağlayan nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırmalar, olguları nesnel bir şekilde gözlemlemeyi, ölçmeyi ve istatistiksel verilerle açıklamayı hedefleyen yapılardır (Kaptan, 1998, s. 42). Araştırmanın genel tasarımı ise nicel modellerden biri olan tarama modeli üzerine kurulmuştur. Tarama modelleri; geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan, üzerinde herhangi bir değiştirme veya etkileme çabası gösterilmeyen araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2012, s. 77). Bu çalışma bağlamında, Türkiye'deki miks ve mastering odaklı lisansüstü tezlerin mevcut durumu herhangi bir müdahalede bulunulmadan, mevcut veriler ışığında betimlenerek sunulmuştur.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmının evrenini, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerindeki müzik teknolojisi odaklı tüm lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Örneklemi ise YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinde yapılan tarama sonucunda, doğrudan miks ve mastering konularına odaklandığı tespit edilen 18 lisansüstü tez oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında nicel veri tarama tekniklerinden yararlanılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinde "miks", "mastering", "mixing", "müzik teknolojisi", "ses teknolojileri" ve "müzik prodüksiyonu" anahtar kelimeleriyle kapsamlı bir tarama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar arasından konu kapsamı dışında kalan çalışmalar ayıklanarak, araştırmanın amacına uygun 18 tezden oluşan veri seti oluşturulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma bağlamında toplanan verilerin analizinde, bibliyometrik analiz ve performans analizi teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz, bilimsel literatürü sayısal veriler üzerinden sistematik olarak inceleyen bir yöntemdir (Passas, 2024, s. 1). Bu sürecin temel bileşeni olan performans analizi, araştırmanın metodolojik temelini oluşturmaktadır. Performans analizi, belirli bir araştırma alanındaki bilimsel aktörlerin (yazarlar, kurumlar, ülkeler) veya yayın türlerinin üretim kapasitesini ve akademik etkisini nicel göstergeler üzerinden değerlendiren temel bibliyometrik prosedürdür (Kurutkan, 2026, s. 4).

Bu süreçte, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilen veriler dijital ortama aktararak; yıl, üniversite, anabilim dalı, tez türü ve tematik başlığı gibi değişkenlere göre kategorize edilmiştir. Kategorize edilen bu verilerin sayısal dağılımlarını belirlemek amacıyla istatistiksel işlemlerden tez sayısı (n) ve yüzde (%) hesaplamaları yapılmıştır. Elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemleriyle uyumlu olacak şekilde tablolastırılmış ve bu tablolar üzerinden alanın genel eğilimlerini yansıtan nesnel yorumlar yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma kapsamında elde edilen bulgulara yer verilmiştir. 2014–2025 yılları arasında müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine

yazılmış lisansüstü tezler, 5 alt problem doğrultusunda incelenerek sunulmuştur. Araştırma bağlamında belirlenen kriterlere uygun olarak tespit edilen 18 lisansüstü tezin; yazarları, tez başlıkları, yılları, üniversiteleri, anabilim dalları, tez türleri ve tematik başlıkları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

2014-2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Genel Görünümü

Yazar	Tez Başlığı	Yıl	Üniversite	Anabilim Dalı	Tez Türü	Tematik Başlık
Ata Akdağ	Ses Miksajında İşitme ve Görsel Referansların Ayrıştırılması: “Üç Maymun Tekniği”	2014	Yıldız Teknik Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı	Yüksek Lisans	İşitsel Algı ve Estetik
Murat Kazak	Mastering İşleminde Analog ve Modelleme Karşılaştırması	2016	Bahçeşehir Üniversitesi	Ses Teknolojileri Bilim Dalı	Yüksek Lisans	Prodüksiyon Süreçleri
Mehmet Özkeleş	Miks Aşamasında Boyut Kavramı ve Boyutu Etkileyen Faktörler	2018	İnönü Üniversitesi	Müzik Teknolojileri Anabilim Dalı	Yüksek Lisans	İşitsel Algı ve Estetik
Tutku Ertit	5.1 Miksajı Stereo Sistemlere Uyarlamak: “Down-Mix”	2019	Bahçeşehir Üniversitesi	Ses Teknolojileri Bilim Dalı	Yüksek Lisans	Uzamsal Ses, 3D ve Çok Kanallı
Begüm Tarako	Surround Miks ve 3D Kulaklık Teknolojilerinin	2019	Bahçeşehir Üniversitesi	Ses Teknolojileri	Yüksek Lisans	Uzamsal Ses, 3D ve

Ekin Baran YILDIZ

	Çağdaş Müzik Prodüksiyon Teknikleri ve Dinleme Deneyimi		Üniversite si	eri Bilim Dalı		Çok Kanallı
Barış Ergün	Hızlı Mastering Servisleri, Çalışma Yöntemleri ve Bir Sanat Pratiği Olan Mastering ile Etkileşimleri	202 1	Bahçeşehir Üniversite si	Ses Teknolojiler Bilim Dalı	Yükse k Lisans	Yapay Zekâ ve Otomasyo n
İsmet Emre Yücel	MIXPREP: Çok Kanallı Ses Miksaj Hazırlığı İçin Makine Öğrenmesi Tabanlı Asistan	202 2	İstanbul Teknik Üniversite si	Müzik Anabilim Dalı	Doktor a	Yapay Zeka ve Otomasyo n
Burçin Gülbol	Sanal Stüdyo Dinleme Yazılımları Karşılaştırması ve Miksaj İşlemlerinin Verimliliğinin Artırılması	202 2	Bahçeşehir Üniversite si	Ses Teknolojiler Bilim Dalı	Yükse k Lisans	Prodüksiy on Süreçleri
Genco K. Erdem	Kusurlu Estetik İçin Örnek Çalış: Sıradışı Alanlardan Elde Edilmiş Tepkisel Cevapların Ses Miksajı Alanında Kullanımı	202 2	İstanbul Teknik Üniversite si	Müzik Anabilim Dalı	Yükse k Lisans	İşitsel Algı ve Estetik
Oğuz Öz	3 Boyutlu Müzik Prodüksiyonund a Lokalizasyon: Çoklu Kaynakların Pozisyonlanmas	202 4	İstanbul Teknik Üniversite si	Müzik Anabilim Dalı	Doktor a	Uzamsal Ses, 3D ve Çok Kanallı

Türkiye’de Müzik Teknolojisi Alanında Miks ve Mastering Üzerine Yazılan L...

	ı ve İleri Panlama Estetiği İçin Çözüm Olarak "Pannerbank" Uygulaması					
Doruk Okuyuc u	Kayıtlı Müzik Üretiminde Miks Aşamasının Kültürel Tını Algısı Perspektifinden İncelenmesi	202 4	İstanbul Teknik Üniversite si	Müzikoloji Anabilim Dalı	Yükse k Lisans	İşitsel Algı ve Estetik
Cumhur Yaşar	Ses Mühendisliğind e ISO 226:2003 Eş Gürlük Eğrileri Prensibine Göre Ses Seviyesi Telifisi İçin EQ Düzeltilmesi ve Plug-in Tasarım Önerisi	202 4	Bahçeşehi r Üniversite si	Ses Teknolojil eri Bilim Dalı	Yükse k Lisans	Teknik Standartlar , DSP ve Yazılım
Mustafa Çelebi	Uzman Bir Mastering Mühendisi ve iZotope Ozone 11'in "Mastering Asistanı" Yaklaşımlarının Karşılaştırılması	202 4	Çankırı Karatekin Üniversite si	Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı	Yükse k Lisans	Yapay Zeka ve Otomasyo n
Onur Aker	Yapay Zekâ Destekli Müzik Mastering Araçlarının Müzik Prodüksiyonund aki Rolünün Araştırılması:	202 4	İstanbul Bilgi Üniversite si	Sosyoloji Anabilim Dalı	Yükse k Lisans	Yapay Zeka ve Otomasyo n

	Karşılaştırmalı Bir İnceleme					
Cüneyt Güreñç	Müzik Miksinin Oküler-Sentrik Dönüşümü Üzerine Bir Değerlendirme	202 4	İstanbul Teknik Üniversite si	Müzikoloji ve Müzik Teorisi Anabilim Dalı	Doktor a	İşitsel Algı ve Estetik
Mehmet Hulusi Yurda nur	Aynı Şarkının Farklı Mikslerinin Dinleyici Deneyimi Üzerindeki Etkisi: Ses Mühendisliği Perspektifinden Bir İnceleme	202 5	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversite si	Müzik Teknolojil eri Anabilim Dalı	Yükse k Lisans	Prodüksiy on Süreçleri
Cenk Akbulut	Miks İşlemine Hazırlık Bağlamında Ses Analizi ve Otomatik Ekolayzer İşlemleri	202 5	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversite si	Müzikoloji Anabilim Dalı	Doktor a	Yapay Zekâ ve Otomasyo n
Mostafa Karami	Müzik Miksinde Kültür Etkisi Üzerinde Bir Analiz: Türkiye ve İran Örneği	202 5	Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversite si	Müzik Teknolojil eri Anabilim Dalı	Yükse k Lisans	İşitsel Algı ve Estetik

3.1. Türkiye’de 2014–2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks Ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Araştırmannın birinci alt problemine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Birinci alt problemde 2014–2025 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yıllara göre

dağılımı incelenmiştir. Tablo 2’de yer alan dağılım, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde tespit edilen tezlerin yazım yılları esas alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 2

2014-2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

<i>Yıl</i>	<i>Tez Sayısı (n)</i>	<i>Kümülatif Toplam</i>	<i>Yüzde (%)</i>
2014	1	1	5,56
2016	1	2	5,56
2018	1	3	5,56
2019	2	5	11,11
2021	1	6	5,56
2022	3	9	16,67
2024	6	15	33,33
2025	3	18	16,67
TOPLAM	18	18	100

Her bir tez (n), yayımlandığı yıl temel alınarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen bulgular, miks ve mastering konulu tezlerin söz konusu dönem içerisinde belirli yıllarda yoğunlaştığını, bazı yıllarda ise daha sınırlı sayıda kaldığını göstermektedir. Özellikle son yıllara doğru tez sayısında artış eğilimi olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, müzik teknolojilerindeki gelişmelerin, dijital ses işleme araçlarının yaygınlaşmasının ve miks, mastering süreçlerinin akademik düzeyde daha fazla tartışılmaya başlanmasının etkisiyle ilişkili olabilir.

Bununla birlikte, dağılımın yıllara eşit biçimde yayılmadığı, bazı dönemlerde görece durağan bir görünüm sergilediği görülmektedir. Örneğin 2014, 2016, 2018 ve 2021 yıllarında yalnızca birer tez yer alırken, 2019 yılında iki, 2022 yılında üç tez hazırlanmıştır. 2024 yılı ise altı tez ile toplamın %33,33’ünü oluşturmakta ve en yüksek yoğunluğun görüldüğü yıl olarak dikkat çekmektedir. 2025 yılında üç tez (%16,67) bulunmaktadır. Bu tablo, miks ve mastering konusunun Türkiye’de akademik bağlamda zaman içerisinde daha görünür hâle geldiğini ve özellikle son yıllarda daha sık ele alınmaya başlandığını düşündürmektedir.

3.2. Türkiye’de 2014–2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks Ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Araştırmamanın ikinci alt problemine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

İkinci alt problemde 2014–2025 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelenmiştir. Tablo 3’de yer alan dağılım, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde tespit edilen toplam 18 tez esas alınarak oluşturulmuştur. Her bir tez, bağlı bulunduğu üniversite temel alınarak tez sayısına göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 3

2014-2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

<i>Üniversite</i>	<i>Tez Sayısı (n)</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Bahçeşehir Üni.	6	33,33
İstanbul Teknik Üni.	5	27,78
Ankara MGÜ	3	16,67
Yıldız Teknik Üni.	1	5,56
İnönü Üni.	1	5,56
Çankırı Karatekin Üni.	1	5,56
İstanbul Bilgi Üni.	1	5,56
TOPLAM	18	100

Elde edilen bulgulara göre tezlerin farklı üniversitelerde üretildiği görülmektedir. Bahçeşehir Üniversitesi 6 tez ile toplamın %33,33’ünü oluşturmaktadır. İstanbul Teknik Üniversitesi 5 tez (%27,78) ile ikinci sırada yer almaktadır. Ankara MGÜ’de 3 tez bulunmakta olup bu sayı toplamın %16,67’sine karşılık gelmektedir. Yıldız Teknik Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi ve İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde ise birer tez yer almakta ve her biri toplamın %5,56’sını oluşturmaktadır.

Bu dağılım, miks ve mastering konularının belirli üniversitelerde daha yoğun biçimde ele alındığını, bununla birlikte farklı yükseköğretim kurumlarında da çalışıldığını göstermektedir.

3.3. Türkiye’de 2014–2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks Ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Araştırmamanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Üçüncü alt problemde 2014–2025 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı incelenmiştir. Tablo 4’te yer alan dağılım, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde tespit edilen toplam 18 tez esas alınarak oluşturulmuştur. Her bir tez, bağlı bulunduğu enstitü ve anabilim dalı bilgileri temel alınarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 4

2014-2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

<i>Anabilim Dalı</i>	<i>Tez Sayısı (n)</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Ses Teknolojileri Bilim Dalı	6	33,33
Müzik Anabilim Dalı	3	16,67
Müzik Teknolojileri Anabilim Dalı	2	11,11
Müzikoloji Anabilim Dalı	2	11,11
Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı	1	5,56
Elektrik-Elektronik Mühendisliği Anabilim Dalı	1	5,56
Kültürel İncelemeler Anabilim Dalı	1	5,56
Müzikoloji ve Müzik Teorisi Anabilim Dalı	1	5,56
Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı	1	5,56
TOPLAM	18	100

Elde edilen bulgulara göre tezlerin farklı anabilim dallarında hazırlandığı görülmektedir. Ses Teknolojileri Bilim Dalı bünyesinde hazırlanan 6 tez, toplamın %33,33'ünü oluşturarak ilk sırada yer almaktadır. Bunu %16,67'lik oran ve 3 tez ile Müzik Anabilim Dalı takip etmektedir. Müzik Teknolojileri Anabilim Dalı ile Müzikoloji Anabilim Dalı'nda ise ikiyeşer tez bulunmakta olup, bu dalların her biri toplamın %11,11'ine karşılık gelmektedir.

Bunun dışında; Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Anabilim Dalı, Kültürel İncelemeler Anabilim Dalı, Müzikoloji ve Müzik Teorisi Anabilim Dalı ve Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı'nda ise birer tez yer almakta ve her biri toplamın %5,56'sını oluşturmaktadır. Bu dağılım, miks ve mastering konularının müzik teknolojisi ile ilişkili farklı akademik alanlarda ele alındığını ve özellikle ses teknolojileri ile müzik teknolojisi odaklı anabilim dallarında daha yoğun biçimde çalışıldığını göstermektedir.

3.4. Türkiye'de 2014–2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks Ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Tez Türlerine Göre Dağılımı

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Dördüncü alt problemde 2014–2025 yılları arasında Türkiye'de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin tez türlerine göre dağılımı incelenmiştir. Tablo 5'de yer alan dağılım, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde tespit edilen tezlerin türleri esas alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 5

2014-2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Tez Türlerine Göre Dağılımı

<i>Tez Türü</i>	<i>Tez Sayısı (n)</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Yüksek Lisans	14	77,78
Doktora	4	22,22
TOPLAM	18	100

Tablo 5 incelendiğinde, 2014–2025 yılları arasında miks ve mastering konularını ele alan toplam 18 tezin tez türlerine göre dağılımı görülmektedir. Verilere göre, bu alandaki çalışmaların büyük çoğunluğunun %77,78 (n=14) oranla "Yüksek

Lisans" düzeyinde olduğu saptanmıştır. "Doktora" düzeyindeki çalışmalar ise %22,22 (n=4) gibi daha düşük bir oranda olduğu görülmektedir.

3.5. Türkiye’de 2014–2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks Ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Tematik Başlıklara Göre Dağılımı

Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Beşinci alt problemde 2014–2025 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojisi alanında miks ve mastering üzerine yazılan lisansüstü tezlerin tematik başlıklarına göre dağılımı incelenmiş ve benzerliklerine göre kategorize edilen görünümü Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

2014-2025 Yılları Arasında Müzik Teknolojisi Alanında Miks ve Mastering Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin Tematik Başlıklarına Göre Dağılımı

<i>Tematik Başlık</i>	<i>Tez Sayısı (n)</i>	<i>Yüzde (%)</i>
İşitsel Algı ve Estetik	6	33,33
Yapay Zekâ ve Otomasyon	5	27,78
Uzamsal Ses, 3D ve Çok Kanallı	3	16,67
Prodüksiyon Süreçleri	3	16,67
Teknik Standartlar, DSP ve Yazılım	1	5,55
TOPLAM	18	100

Tablo 6 incelendiğinde, miks ve mastering alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin en yüksek oranda %33,33 (n=6) ile "İşitsel Algı, Kültür ve Estetik" temasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunu %27,78 (n=5) oranıyla güncel bir eğilim olan "Yapay Zekâ ve Otomasyon Teknolojileri" takip etmektedir.

"Uzamsal Ses, 3D ve Çok Kanallı" ile "Prodüksiyon Süreçleri" temaları %16,67 (n=3) ile eşit oranda temsil edilirken; doğrudan ses mühendisliği prensiplerine

odaklanan "Teknik Standartlar, DSP ve Yazılım" teması %5,55 (n=1) ile en düşük paya sahiptir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de 2014–2025 yılları arasında miks ve mastering alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini konu alan bu araştırmada, elde edilen bulgular doğrultusunda bazı sonuçlara ulaşılmıştır. İncelenen 18 lisansüstü tezin büyük bir çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu ve özellikle 2020 yılından itibaren sayısal bir ivme kazandığı görülmektedir. Üniversite bazında yapılan dağılımda, vakıf üniversiteleri arasında Bahçeşehir Üniversitesi’nin, devlet üniversiteleri arasında ise İstanbul Teknik Üniversitesi’nin bu alandaki akademik üretime en fazla katkıyı sağlayan kurumlar olduğu görülmektedir. Bu durum, söz konusu kurumların bünyesinde barındırdıkları müzik teknolojisi ve ses tasarımı odaklı programların, alanın akademik literatürüne doğrudan yansıdığını göstermektedir.

Tematik açıdan yapılan değerlendirmede, çalışmaların tek bir odak noktasına sahip olmadığı, aksine sesin estetik algısından ileri teknoloji uygulamalarına kadar geniş bir alana yayıldığı sonucuna varılmıştır. İlk dönem çalışmalarında daha çok işitsel algı, kültür ve estetik yaklaşımların ön planda olduğu görülürken, son yıllarda yapay zeka destekli araçlar, otomasyon sistemleri ve uzamsal ses teknolojilerinin akademik ilginin merkezine yerleştiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, teknik standartlar ve doğrudan yazılım/donanım tasarımı odaklı tezlerin sayısının diğer temalara oranla daha sınırlı kalması, alanın Türkiye’deki akademik gelişiminin daha çok kullanıcı deneyimi, teknolojik adaptasyon ve sanatsal yorumlama bağlamında ilerlediğini ortaya koymaktadır.

Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, ileride yapılacak çalışmaların mevcut literatürü daha da zenginleştirebileceği öngörülmektedir. Miks ve mastering alanındaki akademik ilginin farklı kurumlara yayılması, konunun farklı bakış açılarıyla ele alınmasına olanak sağlayabilir. Ayrıca, son yıllarda öne çıkan yapay zeka ve uzamsal ses gibi temalarda teknik derinliği artıracak yeni araştırmaların yapılması, alanın gelişim sürecine katkı sunabilir. Bu tür spesifik alanlarda yapılacak çalışmaların artmasının, Türkiye’deki müzik teknolojisi literatürünün çeşitlenmesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Etik Beyan

Çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Izhaki, R. (2017). *Mixing audio: Concepts, practices, and tools*. Routledge.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Tekışık Web Ofset.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Katz, B. (2002). *Mastering audio: The art and the science*. Focal Press.
- Kurutkan, M. N. (2026). *A step-by-step guide to bibliometric analysis techniques: Methodological advances and healthcare applications (2021-2026)*. Düzce University.
- Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: The main steps. *Encyclopedia*, 4(1), 1-13. doi:10.3390/encyclopedia4010007.
- Rumsey, F. ve McCormick, T. (2006). *Sound and recording: An introduction*. Focal Press.

Makale türü: Araştırma
makalesi

Article type: Research
article

Geliş tarihi 10.02.2026

Submitted date

Kabul tarihi 13.04.2026

Accepted date

Elektronik yayın tarihi 20.07.2026

Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Göç, M. F., Yılmaz, K. (2026). Bireysel Çalgı Eğitimi Bağlama Dersinin Öğretim Sürecine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri. *Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi / The Journal of Research and Teory in Music and Performing Arts*, 2,53-68

**BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ BAĞLAMA DERSİNİN ÖĞRETİM
SÜRECİNE İLİŞKİN ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ**

Mehmet Faruk GÖÇ¹, Kadir YILMAZ²

Öz

Bu araştırma, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi anabilim dallarında yürütülen bireysel çalgı (bağlama) dersinin öğretim sürecini derinlemesine incelemek ayrıca müzik eğitimi alanına katkı sağlamayı hedefleyerek, bağlama derslerinin öğretim sürecine dair kapsamlı bir bakış açısı sunmakta ve gelecekte yapılacak çalışmalar için önemli bir referans kaynağı olmayı amaçlamaktadır. Çalışmada, bağlama derslerinde uygulanan öğretim yöntemleri, ders içeriği, öğretmen-öğrenci etkileşimi, karşılaşılan zorluklar ve değerlendirme süreçleri ele alınmıştır. Nitel araştırma desenine dayalı olarak yürütülen bu çalışmada, veriler amaçlı ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır.

¹ Bu makale birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yazmış olduğu “Eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dallarında yürütülen bireysel çalgı eğitimi bağlama dersi öğretim sürecinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinin bir bölümünden hareketle yazılmıştır.

²Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans, Van, Türkiye, mehmetfarukgoc@gmail.com, Orcid: 0009-0002-1619-3698

Görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi kullanılarak sistematik bir şekilde değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgular, bağlama derslerinde kullanılan öğretim yöntemlerinin öğrencilerin çalgı becerilerini geliştirmede ve müzikal yeterlilik kazanmalarında belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, öğretim elemanlarının ders süreçlerinde karşılaştıkları zorluklar ve değerlendirme kriterleri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, bireysel çalgı eğitimi kapsamında bağlama derslerinin daha verimli ve etkili hale getirilmesi için çeşitli öneriler sunmaktadır. Bu doğrultuda, bağlama öğretiminde kullanılan yöntemlerin çeşitlendirilmesi, bireysel öğrenme süreçlerine daha fazla odaklanılması ve öğrenci geri bildirimlerinin daha etkin bir şekilde değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bağlama Öğretimi, Bireysel Çalgı Eğitimi, Metot, Müzik Pedagojisi

Instructor's Opinions on the Teaching Process of the Individual Instrument Education Bağlama Course

Abstract

This study aims to provide a comprehensive perspective on the instructional process of the individual instrument (bağlama) course conducted in the music education departments of faculties of education and to contribute to the field of music education. In this context, the study examines the instructional processes of bağlama courses in depth and seeks to serve as an important reference source for future research. The study addresses the teaching methods applied in bağlama courses, course content, teacher–student interaction, the challenges encountered during the instructional process, and the evaluation procedures.

This research was conducted based on a qualitative research design. The data were collected through semi-structured interviews with instructors selected using purposive criterion sampling. The data obtained from the interviews were systematically analyzed using the content analysis method.

The findings reveal that the teaching methods used in bağlama courses play a significant role in improving students' instrumental skills and in enabling them to acquire musical competencies. In addition, the challenges encountered by instructors during the teaching process and the evaluation criteria they employ were analyzed in detail. The results of the study provide several recommendations for making bağlama courses more efficient and effective within the scope of individual instrument education. Accordingly, it is emphasized that the teaching methods used in bağlama instruction should be diversified, greater emphasis should be placed on individual learning processes, and student feedback should be evaluated more effectively.

Keywords: Bağlama Teaching, Individual Instrument Training, Method, Music Pedagogy

GİRİŞ

Geleneksel Türk Halk Müziği, Türk halkının duygu dünyasını, düşüncelerini ve yaşam biçimini yansıtan köklü bir müzik türü olarak kabul edilmektedir. Bu müziğin en temel özelliklerinden biri, halkın günlük yaşam deneyimlerinden beslenerek nesilden nesile aktarılmış olmasıdır (Şen, 2010). Akçalı'ya (2012) göre, Geleneksel Türk Halk Müziği, sanatsal kaygılardan ziyade halkın doğrudan kendi yaşam pratiklerinden doğmuş ve gelişmiştir. Bu müzik türü, halkın kültürel kimliğini yansıtmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumun ortak hafızasının bir parçası olmuştur.

Geleneksel Türk Halk Müziği'nin öğretimi ve aktarımı, uzun yıllar boyunca usta-çırak ilişkisi çerçevesinde gerçekleşmiştir. Ustalar, öğrencilerine doğrudan uygulamalı eğitim vererek müziğin inceliklerini aktarmışlardır. Günümüzde ise bu müziğin akademik düzeyde sistematik bir şekilde öğretilmesi, özellikle üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde bireysel çalgı eğitimi dersleri aracılığıyla sürdürülmektedir. Geleneksel Türk Halk Müziğinde birçok enstrüman yer almakla birlikte, bağlama bu müziğin en önemli taşıyıcılarından biri olarak kabul edilmektedir (Haşhaş, 2016). Bağlama, sadece bir müzik enstrümanı olmanın ötesinde, Türk kültürünün ve kimliğinin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmekte; bireysel ve toplumsal düzeyde büyük bir öneme sahip olmaktadır. Modern dönemde, bağlama, Türk halk müziğinin temel çalgısı olarak kabul edilmiştir. Uzun bir geçmişe sahip olan bağlama, yalnızca bir müzik aleti değil, aynı zamanda bir kültürel miras olarak da değer kazanmıştır (Sancak, 2019). Günümüzde geleneksel ve modern müzik türlerinde kullanılan bağlama, müzikal mirasın kuşaktan kuşağa aktarılmasına önemli katkılarda bulunmaktadır (Sels, 2013).

Bağlamanın akademik düzeyde öğretimi, müzik eğitimi anabilim dallarında yürütülen bireysel çalgı bağlama dersleri ile gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda bu araştırma, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında sunulan bireysel çalgı bağlama dersinin öğretim sürecini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında bağlama derslerinde kullanılan kaynaklar, uygulanan öğretim yöntemleri ve öğretim sürecinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri ele alınmıştır.

1.1. Araştırmanın Amaçları

Bu araştırma, bireysel çalgı bağlama derslerinin yürütülme sürecine ilişkin uzman görüşlerinin derste yaşanan problem durumuna açıklık getireceği ve bu görüşler doğrultusunda derste yapılabilecek iyileştirmeler için öneri geliştirilmesi hedeflemektedir. Bireysel çalgı bağlama derslerinde hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar belirlenmiştir. Bu sorunlar; öğretim materyallerinin yetersizliği, dersin fiziksel ve teknik altyapısındaki eksiklikler, öğretim yöntemlerinin uygunluğu, öğrenci-öğretmen iletişimi ve teknik beceri kazandırma süreçlerindeki zorluklar gibi unsurları kapsamaktadır. Son olarak tespit edilen sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilerek, bireysel çalgı bağlama derslerinin daha etkili hale getirilmesine yönelik stratejiler sunulmuştur. Bu kapsamda, öğretim materyallerinin çeşitlendirilmesi, öğretim tekniklerinin modernizasyonu, öğrenci merkezli öğretim yaklaşımlarının benimsenmesi ve dersin genel yapısının iyileştirilmesine yönelik öneriler getirilmiştir. Ayrıca, öğrenci dersteki verimliliği artırmaya yönelik uygulamalar ve ders ortamının daha verimli hale getirilmesine yönelik iyileştirmeler üzerinde durulmuştur.

1.2. Çalgı Eğitimi

Çalgı eğitimi, bireylerin ilgi duydukları ya da yatkın oldukları bir enstrümanı çalmayı öğrenme süreci olarak tanımlanabilir. Özen'e (2004) göre bu eğitim, müzik bölümlerinde, çeşitli müzik merkezlerinde veya bireysel çabalarla gerçekleştirilebilir. Özmenteş'e (2013) göre ise çalgı öğretimi, bireyin çalgı çalmaya yönelik davranışlarında bilinçli ve yaşantıya dayalı değişiklikler yaratma sürecidir. Bu doğrultuda çalgı eğitimi, bireyin enstrüman çalma becerisini kazanmasını, geliştirmesini ve doğru bir şekilde icra edebilmesini sağlayan sistemli bir süreç olarak kabul edilir.

Çalgı eğitiminin bireyler üzerinde çok yönlü olumlu etkileri bulunmaktadır. Öncelikle, psikomotor ve zihinsel gelişime önemli katkılar sunduğu bilinmektedir. Çalgı eğitimi, bireylerin ince motor becerilerini geliştirmesini gerektirirken aynı zamanda kas ve el koordinasyonunu desteklemektedir. Nota okuma, ritim takibi ve enstrüman kontrolü gibi etkinlikler, beynin çeşitli bölgelerini aynı anda çalıştırarak bilişsel işlevlerin gelişmesine katkıda bulunur (Tunalıoğlu, 2004). Saraç (2003) ise çalgı eğitiminin problem çözme, hafıza ve konsantrasyon becerilerini güçlendirdiğini belirtmiştir. Ayrıca, düzenli çalgı eğitiminin bireylerde disiplin ve öz düzenleme becerilerini teşvik ettiği ifade edilmektedir (Saraç, 2003).

Bunun yanı sıra, çalgı eğitimi sosyal gelişime ve bireyin kendini gerçekleştirme sürecine de katkı sağlamaktadır. Topluluk önünde çalma deneyimi, bireyin özgüvenini artırırken, sosyal becerilerini de geliştirmektedir. Müzikal performanslar, bireylerin sahne korkusunu yenmesine, topluluk içinde rahat hareket etmesine ve iletişim yeteneklerini güçlendirmesine yardımcı olur (Ataman ve Güler, 2021). Konakçı (2021) grup içinde çalma deneyiminin bireylerde işbirliği ve takım çalışması becerilerini geliştirdiğini vurgulamaktadır. Bu sosyal etkileşimler, bireyin toplumsal bağlarını güçlendirmesine ve kendini daha iyi ifade etmesine olanak tanımaktadır.

Çalgı eğitimi, bireylerin yalnızca müzikal becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda estetik duygularını ve entelektüel kapasitelerini de artırır. Uslu'ya (2013) göre müzik eğitimi, bireylerin duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirerek yeni bakış açıları kazanmalarına olanak tanır. Çalgı eğitimi sürecinde, bireyler farklı müzik türleriyle tanışarak kültürel farkındalıklarını artırır. Örneğin, Batı klasik müziğiyle tanışan bir birey, bu müzik türünün tarihçesini ve felsefesini öğrenebilir. Uçar ve Tanınmış'a (2022) göre, farklı dünya müziklerine ilgi duyan bireyler, Afrika ritimleri, Latin dans müzikleri veya Asya'nın geleneksel ezgileri hakkında bilgi sahibi olabilirler. Bu süreç, bireyler arasında hoşgörü ve kültürel çeşitliliğe olan ilgiyi artırarak, kültürler arası etkileşimi ve anlayışı teşvik etmektedir.

1.3. Türkiye'de Çalgı Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de çalgı eğitimi, tarih boyunca önemli değişimlerden geçmiş ve müzik eğitimiyle paralel bir gelişim süreci izlemiştir. Cumhuriyet öncesi dönemde çalgı eğitimi, ağırlıklı olarak usta-çırak ilişkisine dayalı ve meşk yöntemi ile sürdürülen bir süreçti. Bu modelde, bilgilerin doğrudan aktarımı ve pratiğe dayalı öğrenme ön plandaydı. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte çalgı eğitimi, örgün eğitim sisteminde daha fazla yer almaya başlamış ve sistematik bir yapıya kavuşmuştur (Uslu, 1998).

Cumhuriyetin ilk yıllarında, Batı kökenli çalgıların eğitime entegrasyonu hız kazanmış, özellikle mandolin yaygın olarak kullanılan bir çalgı olmuştur. O dönemde mandoline yönelik çeşitli metot çalışmaları yapılmış ve bu çalgı müzik eğitiminde temel bir enstrüman haline gelmiştir (Kınık, 2011). Zamanla, müzik bölümlerinde çalgı eğitimi daha kapsamlı hale gelmiş ve farklı enstrümanlara yönelik çalışmalar artmıştır (Topalak, 2014).

Günümüzde, müzik eğitimi veren kurumlar öğrencilere ana çalgı ve yardımcı çalgı eğitimi sunarak bireylerin belirli bir enstrümanda uzmanlaşmalarına olanak

tanınmaktadır. Lisans ve lisansüstü düzeyde sunulan performans odaklı eğitimlerde, belirli bir düzeyde usta-çırak modeli uygulanmaya devam edilmektedir. Bu yöntem, öğrencilerin müzikal bilgi dağarcığını genişletirken, çalgı performanslarını ve müzikal ifade yeteneklerini artırmaktadır (Özmenteş, 2013). Ayrıca, ortaokul ve liselerde müzik dersleri kapsamında farklı çalgıların öğretildiği programlar uygulanmaktadır. Bu programlar, öğrencilerin erken yaşlardan itibaren müzikal becerilerini geliştirmelerini ve çalgı eğitimi ile tanışmalarını sağlamaktadır (Çuhadar, 2016).

Sonuç olarak, Türkiye’de çalgı eğitimi tarihsel süreç içinde büyük değişimler geçirmiş ve Cumhuriyet dönemi ile birlikte örgün eğitim sisteminin bir parçası haline gelerek daha sistematik ve kapsamlı bir yapıya kavuşmuştur. Günümüzde müzik eğitimi veren kurumlarda ve okullarda geniş bir çerçevede sunulan çalgı eğitimi, öğrencilere müziği daha derinlemesine anlama ve icra etme fırsatı tanımakta, bireysel ve toplumsal düzeyde müzikal yeteneklerin ve kültürel farkındalığın gelişmesine önemli katkılar sunmaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada incelenen durum, bireysel çalgı bağlama derslerinin yürütülme sürecinde ortaya çıkan öğretimsel sorunlar ve bu sorunlara ilişkin uzman görüşleridir. Bu kapsamda bireysel çalgı bağlama derslerinin uygulanış biçimi, ders sürecinde karşılaşılan güçlükler, öğretim elemanlarının kullandığı öğretim yöntemleri, dersin fiziksel ve teknik koşulları ile öğrenci-öğretmen etkileşimi bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Araştırmada söz konusu durum, öğretim elemanlarının deneyim ve değerlendirmeleri doğrultusunda derinlemesine incelenmiş ve bireysel çalgı bağlama derslerinin daha etkili yürütülmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir. Durum çalışması, bir ya da birkaç durumu zaman içinde, farklı veri toplama yöntemleriyle (gözlem, görüşme, doküman incelemesi gibi) derinlemesine inceleyen nitel bir araştırma yöntemidir. Amaç, belirli bir durumu detaylı şekilde anlamak ve duruma özgü temaları ortaya koymaktır (Creswell, 2007).

Merriam (1988)’e göre durum çalışması; belirli bir örnek olayın, olgunun ya da toplumsal bir birimin (örneğin bir okul, bir sınıf, bir şirket ya da bir birey) kendi bağlamı içinde derinlemesine incelendiği nitel bir araştırma yöntemidir. Araştırmacı, bu yöntemde çok çeşitli veri toplama araçları kullanarak (gözlem, görüşme, doküman analizi, video, fotoğraf vb.) durumu bütün yönleriyle anlamaya çalışır.

1.4. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, bireysel çalgı bağlama derslerine ilişkin uzman görüşlerini belirlemek amacıyla seçilen öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu kapsamda bireysel çalgı bağlama eğitimi alanında deneyim sahibi olmaları ve eğitim fakültelerinde görev yapıyor olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Araştırma sürecinde toplam 15 öğretim üyesi ile iletişime geçilmiş, ancak çeşitli nedenlerle bu öğretim üyelerinden 9'u ile mülakat gerçekleştirilebilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubu, görüşme yapılabilen 9 öğretim üyesinden oluşmuştur.

Tablo 1. Öğretim Elemanlarına Ait Demografik Bilgiler

Öğretim Üyeleri	Görev Yaptığı Kurum	Meslek Deneyimi	Mezun olduğu Program
Ö. 1	Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Fakültesi	14 yıl	Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Doktora)
Ö. 2	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi	17 yıl	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans)
Ö. 3	Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi	20 yıl	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Doktora)
Ö. 4	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi	8 yıl	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora)
Ö. 5	Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi	18 yıl	İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Doktora)
Ö. 6	Balıkesir Üniversitesi Eğitim Fakültesi	15 yıl	Selçuk Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (Lisans)
Ö. 7	Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi	18 yıl	Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans)
Ö. 8	Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi	11 yıl	İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Doktora)
Ö. 9	Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi	17 yıl	Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans)

1.5. Veri Toplama ve Değerlendirme

Araştırma sürecinde derse giren öğretim elemanlarıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, çalışmaya katılan bireylerin deneyimlerini daha iyi anlamaya ve belirli bir konu hakkında daha derinlemesine bilgi elde etmeye olanak sağlamaktadır (Polat, 2022; Kallio vd., 2016). Bu doğrultuda araştırmacı tarafından üç soru hazırlanmıştır. Hazırlanan soruların kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuş ve yapılan değerlendirmeler sonucunda yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşmeler sırasında ses ve görüntü kayıt cihazı kullanılarak veriler kaydedilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler daha sonra metin formatına dönüştürülmüştür. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiş, analiz sürecinde elde edilen veriler sistematik bir biçimde incelenerek anlamlı kategoriler halinde düzenlenmiştir. Öncelikle yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler metin haline dönüştürülmüş ve araştırma soruları doğrultusunda dikkatle okunarak anlamlı ifadeler belirlenmiştir. Bu ifadeler benzer özelliklerine göre gruplandırılarak kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar daha sonra içerik ve anlam bakımından ortak özellikler gösteren üst kategoriler altında toplanarak temalar meydana getirilmiştir. Ayrıca her bir kodun kaç katılımcı tarafından ifade edildiğini göstermek amacıyla frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Böylece elde edilen veriler hem nitel olarak anlamlandırılmış hem de sayısal olarak desteklenerek daha sistematik bir biçimde sunulmuştur. Bu yaklaşım, araştırma verilerinin düzenli bir şekilde yorumlanmasına ve katılımcı görüşlerinin belirli temalar çerçevesinde ortaya konmasına olanak sağlamıştır.

Bu araştırma, bireysel çalgı eğitimi kapsamında yürütülen bağlama derslerinin öğretim sürecine ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bağlama eğitimi sürecinde kullanılan kaynaklar, öğretim sürecinde tercih edilen yöntem ve teknikler ile ders içeriğinin nasıl yapılandırıldığı, eğitimin niteliğini doğrudan etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda öğretim elemanlarının deneyim ve görüşlerinin incelenmesi, bağlama öğretim sürecinin mevcut durumunun anlaşılması ve sürecin geliştirilmesine yönelik önemli veriler sunmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi ve bu probleme bağlı olarak belirlenen alt problemler aşağıda sunulmuştur.

Bireysel Çalgı Eğitimi Bağlama Dersi Öğretim Sürecine Yönelik Uzman Görüşleri Nelerdir?

Alt Problemler

1. Bireysel çalgı eğitimi bağlama derslerinde kullanılan kaynaklar nelerdir?
2. Bireysel çalgı eğitimi bağlama derslerinde kullanılan yöntem ve teknikler nelerdir?
3. Bireysel çalgı eğitimi bağlama derslerinin içeriğine yönelik öğretim elemanı görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Etik İzinleri

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Yayın Etik Kurulu 22.03.2024 tarihli 2024/06-39 sayılı kararına göre etik kurul onayı alınmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Üniversitelerde müzik eğitimi, kültürel mirasın korunması ve öğrencilerin sanatsal becerilerinin geliştirilmesi açısından büyük bir rol oynamaktadır. Bu eğitim sürecinde, özellikle bağlama dersleri, Türk Halk Müziği'nin önemli unsurlarından biri olan bağlamayı öğrencilere tanıtarak hem müzikal hem de kültürel bir perspektif sunmaktadır. Ancak, bu derslerin etkinliği ve verimliliği büyük ölçüde öğretim elemanlarının görüşleri ve değerlendirmeleriyle şekillenmektedir. Öğretim elemanları, bağlama derslerine dair çeşitli konularda yapılan değerlendirmeler aracılığıyla, derslerin daha verimli bir şekilde işlenmesi için önemli ipuçları sağlamaktadır. Ders içerikleri, öğretim yöntemleri, öğrenci ilgisi ve katılımı gibi temel başlıklar altında toplanan bu değerlendirmeler, derslerin kalitesini ve öğrenci başarılarını doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Bu bölümde, üniversitelerdeki bağlama derslerini veren öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bulgular ve yorumlar incelenmiş ve bu bulgular belirli kodlarla tablo olarak sunulmuştur.

Tablo 2. Bireysel Çalgı Eğitimi Bağlama Dersinde Kullanılan Kaynaklara İlişkin Bulgular

Tema	Kod	f	%
	TRT Türk Halk Müziği Repertuvarı	9	100
	Farklı müzik formlarındaki eserler	8	89
	Kendi çalışmalarım var	7	78

Mehmet Faruk GÖÇ & Kadir YILMAZ

Bağlama dersinde kullanılan ders materyalleri	Savaş Ekici Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri	7	78
	Arif Sağ & Erdal Erzincan Bağlama Metodu	2	22
	Erol Parlak Şelpe Tekniği Metodu	2	22
	Zeki Atagür Bağlama Egzersizleri	2	22
	Can Karahan Bağlama Metodu	2	22
	Ali Kazım Akdağ Bağlamada Düzenler ve Tezene Tavrıları	2	22
	Hüseyin Yükrük Bağlamada Yöresel Tezene Tavrıları	1	11
	Tufan Gültaş Bağlama Metodu	1	11
	Cemalettin Kalender Bağlamada Düzenler ve Tavrılar	1	11
Toplam		9	100

Tablo 2, bireysel çalgı bağlama eğitimi dersinde kullanılan kaynaklarla ilgili bulguları göstermektedir. Tabloya göre, bağlama dersinde en yaygın olarak tercih edilen ders materyali, katılımcıların %100'ü tarafından kullanılan TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'dır. Bu durum, Türk Halk Müziği'nin bağlama eğitiminde önemli bir kaynak olarak kabul edildiğini göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların %89'u farklı müzik formlarındaki eserleri ders materyali olarak kullanmaktadır. Bu, öğrencilerin farklı müzik türleriyle tanışmalarını ve repertuvarlarını genişletmelerini sağlamaktadır. Katılımcıların %78'i kendi çalışmalarını da ders materyali olarak kullanarak, öğretmenlerin kişisel deneyimlerini ve becerilerini öğrencilere aktardıkları bir öğretim yaklaşımını benimsemektedir.

Bağlama eğitimi için önemli bir kaynak olarak kabul edilen Savaş Ekici'nin Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri ise %78 oranında kullanılmaktadır. Diğer taraftan, Arif Sağ & Erdal Erzincan Bağlama Metodu, Erol Parlak Şelpe Tekniği Metodu, Zeki Atagür Bağlama Egzersizleri, Can Karahan Bağlama Metodu ve Ali Kazım Akdağ'ın Bağlamada Düzenler ve Tezene Tavrıları gibi materyaller %22 oranında kullanılmaktadır. Hüseyin Yükrük'ün Bağlamada Yöresel Tezene Tavrıları, Tufan Gültaş'ın Bağlama Metodu ve Cemalettin Kalender'in Bağlamada Düzenler ve Tavrılar gibi materyaller ise %11 oranında kullanılmaktadır.

Bağlama metotlarına ilişkin öğretim elemanlarının örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir. Öğretim elemanları Ö.1, Ö.2 şeklinde adlandırılmıştır.

- *Her bağlama çalanın ben bir metot yazayım düşüncesini kaldırması lazım (Ö.1).*
- *Öğrenci farklı metotları eline alınca kafası karışıyor (Ö.1).*

- *Uluslararası standartları yakalayabilmek için bizim ortak bir metoda ihtiyacımız var (Ö.1).*
- *Yazılan farlı metotlar arasında işaretleşme ve artikülasyon farkı var (Ö.1).*
- *Metotlarla ilgili çok ciddi bir karmaşa var (Ö.4).*
- *Öğrencinin hazır bulunuşluğuna göre farklı metotlar kullanıyorum (Ö.5).*

Tablo 2’ den elde edilen bulgulara göre öğretim elemanlarının bir çok metottan faydalandığı ancak; ortak bir metot arayışında oldukları düşünülmektedir. Bu metot belirsizliğinin yöntemi de etkilediği düşünülmektedir.

Tablo 3. Bireysel Çalgı Eğitimi Bağlama Derslerinde Ders İşleme Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Tema	Kod	f	%
Bağlama dersinde kullanılan yöntem teknikler	Gösterip yaptırma	9	100
	Teknoloji tabanlı eğitim	9	100
	Kolaydan zora	6	67
	Bilinenden bilinmeyene	2	22
	Yakından uzağa	2	22
	Buluş yolu	1	11
Toplam		9	100

Tablo 3, bağlama derslerinde kullanılan ders işleme yöntemlerine ilişkin bulguları göstermektedir. Araştırmaya göre, en yaygın iki yöntem %100 oranında kullanılmıştır: Gösterip yaptırma ve teknoloji tabanlı eğitim. Gösterip yaptırma yöntemi, öğretmenin öğrencilere bir beceriyi gösterip onların uygulamalarını sağlaması açısından etkilidir. Teknoloji tabanlı eğitim ise dijital araçlar ve yazılımlar kullanarak interaktif öğrenmeyi desteklemektedir.

Kolaydan zora yöntemi %67 oranında tercih edilmiştir ve öğrencilerin adım adım ilerlemelerini sağlar. Bilinenden bilinmeyene ve yakından uzağa yöntemleri ise %22 oranında kullanılmaktadır; bu yöntemler öğrencilerin mevcut bilgileriyle yeni bilgileri ilişkilendirerek öğrenmelerini kolaylaştırır. Son olarak, buluş yolu yöntemi %11 oranında kullanılarak, öğrencilere keşif yapma fırsatı sunmaktadır.

Tablo 4. Bireysel Çalgı Eğitimi Bağlama Derslerinde Ders İçeriğine Yönelik Bulgular

Tema	Kategori	Görüşler	f	%
Bağlama ders içeriğine yönelik sorunlar	Ders saati	Ders saati yetersiz	8	89
		Ders saati yeterli	1	11
	Öğrenci hazır bulunuşluğu	Öğrenci hazır bulunuşluğu yeterli düzeyde değil	8	89
		Öğrenci hazır bulunuşluğu yeterli düzeyde	1	11
	Hedeflerin ifade edilmesi	Hedeflerin açık bir dille ifade edildiğini düşünmüyorum	5	56
		Hedeflerin açık bir dille ifade edildiğini düşünüyorum	2	22
	Kazanımlara ulaşma durumu	Kazanımlar yeterli düzeye ulaşmamakta	5	56
		Kazanımlar yeterli düzeye ulaşmakta	4	44
Toplam			9	100

Tablo 4, bağlama derslerinin içeriğine dair bulguları sunmaktadır. Katılımcıların %89'u mevcut ders saatlerinin yetersiz olduğunu belirtmiş, bu da öğrencilerin daha fazla zaman ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Ancak, %11'lik bir kesim mevcut saatleri yeterli bulmaktadır. Öğrenci hazır bulunuşluğu konusunda da %89'u öğrencilerin derslere yeterince hazır olmadığını ifade etmiştir. Ders hedeflerinin açık bir şekilde ifade edilmediğini düşünen katılımcıların oranı %56'dır, bu da derslerin amacının net olmadığına işaret etmektedir. Ayrıca, %56'lık bir kesim, dersin kazanımlarının yeterli düzeye ulaşmadığını belirtmiştir.

Ders işleme yöntemlerine ilişkin öğretim elemanlarının örnek ifadeleri aşağıda verilmiştir:

- *Öğrencinin Türk Halk Müziği' nin kendi içindeki dinamikleri kavraması açısından kolaydan zora bir sıralama tercih ediyorum (Ö.9), (Ö.4).*

- *Usta çıraklıkla yetiştiğim için gösterip yaptırma yöntemini tercih ediyorum (Ö.1).*

- *Lokalden genele yani yakından uzağa bir açılım yapıyorum. Öğrencinin memleketi neresiyse onun aşına olduğu ezgilerle başlıyorum (Ö.1), (Ö.2)*

- *Öğrenciler derse hazır olarak gelmiyor bu durum dersin süresini de etkiliyor. (Ö.2).*

Tablo 3'ten elde edilen bulgulara göre ders saatinin yetersizliği ön plana çıkmaktadır. Öğrencilerin hazır bulunuşluklarının yetersiz olmasının, ders süresini ve dersin verimli olarak işlenmesi konusunda etkili olduğu, bu duruma karşı yöntem geliştirmeye çalışan öğretim elemanlarının öğrencilerden verim almak için kendi yöntemlerini uyguladıkları düşünülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bağlama derslerinde en yaygın kullanılan materyaller arasında TRT Türk Halk Müziği Repertuarı (%100) ve farklı müzik formları (%89) öne çıkmaktadır. Bu bulgular, derslerde bu materyallerin yoğun bir şekilde kullanıldığını, ancak çeşitli eğitimciler ve sanatçılar tarafından oluşturulmuş bağlama metotlarının daha az tercih edildiğini göstermektedir. Ayrıca, ders işleme yöntemleri arasında gösterip yaptırma, teknoloji tabanlı eğitim ve kolaydan zora yöntemleri sıklıkla kullanılmaktadır. Gösterip yaptırma ve teknoloji tabanlı eğitim yöntemlerinin %100 oranında tercih edilmesi, bu yöntemlerin bağlama eğitiminde ne kadar etkili ve yaygın kullanıldığını ortaya koymaktadır. Kolaydan zora yöntemi ise %67 oranında tercih edilmekte, öğrencilerin bilgi ve becerilerinin aşamalı bir şekilde geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

Ders içeriği ile ilgili bulgulara göre, katılımcıların %89'u mevcut ders saatlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, öğrenci hazır bulunuşluğu konusunda %89'luk bir kesim, öğrencilerin derslere yeterince hazırlıklı olmadığını ifade etmiştir. Ders hedeflerinin net bir şekilde ifade edilmediğini düşünenlerin oranı ise %56'dır. Kazanımların yeterli düzeyde olup olmadığına dair görüşler ise daha dengeli bir şekilde dağılmış, ancak %56'luk bir kesim kazanımların istenen seviyeye ulaşmadığını düşünmektedir.

Bu bulgular, bağlama derslerinde bir dil birliğinin eksik olduğunu ve bu karmaşanın öğrenci üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceğini göstermektedir. Terminolojik farklılıklar, icra farklılıkları ve öğretim yöntemlerindeki çeşitlilik,

öğrencilerin kaynaklarda zorluk yaşamasına neden olmakta ve bu durum derse olan tutumunu ve ders başarısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu sorunların çözülmesi için, bağlama eğitimi alanında ortak bir yazım ve icra dili geliştirilmesi önerilmektedir. Bu metot, derslerde kullanılan farklı terimler ve teknikler arasında bir uyum sağlamalı, böylece öğrencilerin eğitim sürecinde daha tutarlı bir deneyim yaşamaları sağlanmalıdır. Bu süreçte, bağlama eğitimi veren alan uzmanlarının deneyim ve bilgileri dikkate alınarak, ortak bir öğretim metodu oluşturulabilir. Ayrıca, ders saatlerinin artırılması, öğrenci hazırlık düzeyinin iyileştirilmesi ve ders hedeflerinin daha açık bir şekilde ifade edilmesi, eğitim sürecinin daha verimli hale gelmesine katkı sağlayacaktır.

Etik Beyan

Çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akçalı, C. (2012). *Bağlama metotlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Tez no: 308691) [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ataman, Ö. G., & Güler, İ. (2021). Özengen çalgı eğitimi alan bireylerin çalgı çalmayı öğrenmeye yönelik görüşleri (Çanakkale ve Balıkesir örneği). *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(1), 267–287.
<https://doi.org/10.32547/ataunigsed.650270>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. SAGE Publications.
- Çuhadar, C. H. (2016). Müzik ve müzik eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 217–230.
<https://izlik.org/JA72FW63KJ>

Bireysel Çalgı Eğitimi Bağlama Dersinin Öğretim Sürecine İlişkin Öğretim Ele...

Flick, U. (2014). *An introduction to qualitative research*. SAGE.

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Education.

Haşhaş, S. (2016). Bağlama öğretimi/öğreniminde geçmişten günümüze usta-çırak ilişkisi. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 2(2), 35–41.
<https://doi.org/10.22252/ijca.279959>

Kınık, M. (2011). Türk halk müziği çalgı topluluklarının yapılanması ve bağlama. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 211–234.
<https://izlik.org/JA39RC98FF>

Konakçı, N. (2010). *Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin bireysel çalgı eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi* (Tez no. 264110) [Doktora tezi Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. SAGE Publications.

Merriam, S. B. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach*. Jossey-Bass.

Özen, N. (2004). Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2).
<https://izlik.org/JA53MK98PL>

Özmenteş, S. (2013). Çalgı eğitimi alan lisans öğrencilerinin kullandıkları çalışma taktikleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 439–454.
<https://izlik.org/JA27UN77ET>

Sancak, E. (2019). Türk halk müziğinin yeni bir çalgısı: Bas bağlama. *Yegâh Musiki Dergisi*, 2(1), 41–68.
<https://izlik.org/JA44UC56MJ>

Saraç, G. (2003). Öğrenme kuramlarına göre bir yaylı çalgı olarak viyolonsel eğitimi ve viyolonsel öğretim programı süreci. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 25–37.
<https://izlik.org/JA43NG86WA>

- Sels, L. (2013). Turkish folk music and the bağlama in Ghent. In *Erstes Bağlama Symposium in Deutschland (2. Internationales Bağlama-Symposium)* (pp. 37–39). Landesmusikrat Berlin.
- Şen, Y. (2010). Türk müziği eğitiminde bağlamanın yeri ve önemi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 4, 161–170.
<https://izlik.org/JA65JA98KC>
- Topalak, Ş. (2014). Güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi/öğretiminde karşılaşılan sorunların incelenmesi. *SED Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2), 114–129.
<https://izlik.org/JA79EY45WC>
- Tunalıoğlu, Ş. (2004). *İlköğretim okullarının ikinci kademe (6, 7, 8.) sınıflarında okutulan müzik derslerinde yapılan düzenli çalgı ve ses eğitimi uygulamalarının, öğrencilerin müziğe ilişkin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışları, müzik yaşantısı ve benlik saygısı üzerindeki etkisi* (Tez no. 149048) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Uçar, A., & Tanınmış, G. E. (2022). Bireysel çalgı (keman) ders içeriğinde yer alan dizi çalışmalarının öğrencinin gelişimine katkısı üzerine eğitimci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(1), 286–302.
<https://doi.org/10.37217/tebd.1040270>
- Uslu, M. (2013). Çalgı ve duygusal eğitim. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(10), 279–286.
<https://izlik.org/JA68TD24CW>

Makale türü: Araştırma
makalesi

Article type: Research
article

Geliş tarihi 12.05.2026

Submitted date

Kabul tarihi 30.06.2026

Accepted date

Elektronik yayın tarihi 20.07.2026

Online publishing date

Atıf Bilgisi / Reference Information

Ertenli, İ. (2026). Türkiye'de Müzik Teknolojileri Alanında Yazılım ve Dijital Ses İşleme Odaklı Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Müzik ve Sahne Sanatları Araştırmaları Dergisi / The Journal of Research and Theory in Music and Performing Arts*, 2,69-84

**TÜRKİYE'DE MÜZİK TEKNOLOJİLERİ ALANINDA YAZILIM VE
DİJİTAL SES İŞLEME ODAKLI LİSANSÜSTÜ TEZLERİN
BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

İlker İnan ERTENLİ¹

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de müzik teknolojileri alanında yazılım ve dijital ses işleme (DSP) odaklı üretilen lisansüstü tezleri bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyerek; alanın mevcut durumunu, tarihsel gelişimini ve tematik eğilimlerini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan ve 1997-2024 yılları arasında tamamlanan lisansüstü tezler taranmıştır. Belirlenen kriterlere uygun olarak seçilen ve yazılım geliştirme, MIDI kontrolör tasarımı, sensör teknolojileri ve ses sentezi gibi konuları kapsayan 23 lisansüstü tez, araştırmanın veri setini oluşturmuştur. Verilerin analizi betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak yapılmış; frekans dağılımları tablolar aracılığıyla sunulmuştur. Bu araştırma,

¹Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Müzik Anabilim Dalı, ertenliinan@gmail.com

tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilen bir nicel yöntem araştırmasıdır. Araştırmanın verileri doküman incelemesi yöntemiyle YÖK Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı üzerinden toplanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler bir bibliyometrik analiz yöntemi olan performans analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma bulgularına göre; ilgili literatürün özellikle 2021 yılından itibaren belirgin bir ivme kazandığı, incelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans (f=20) düzeyinde olduğu, doktora (f=3) düzeyindeki çalışmaların ise henüz sınırlı sayıda kaldığı görülmüştür. Tezlerin konu dağılımında; yeni nesil enstrüman ve arayüz tasarımı, dijital ses işleme algoritmaları, yapay zekâ uygulamaları ve müzik eğitimi yazılımlarının öne çıktığı saptanmıştır. Sonuç olarak, Türkiye'deki müzik teknolojileri araştırmalarının mühendislik, bilişim ve sanat disiplinlerini birleştiren güçlü bir disiplinlerarası (interdisipliner) yapıya evrildiği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Teknolojileri, Yazılım, Dijital Ses İşleme, Bibliyometrik Analiz, Lisansüstü Tezler

Bibliometric Analysis Of Graduate Theses Focused On Software And Digital Signal Processing (DSP) In The Field Of Music Technologies In Turkey

Abstract

The aim of this study is to examine graduate theses produced in the field of music technologies in Turkey, specifically focusing on software and digital signal processing (DSP), through bibliometric analysis to reveal the field's current state, historical development, and thematic trends. The research scanned graduate theses completed between 1997 and 2024 within the Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center database. A total of 23 graduate theses covering topics such as software development, MIDI controller design, sensor technologies, and sound synthesis were selected based on specific criteria to form the study's data set. This research is a quantitative study conducted based on the survey model. Data were collected via document analysis from the YÖK National Thesis Center and analyzed using performance analysis-a bibliometric method-alongside descriptive statistics and frequency tables. According to the research findings, the relevant literature has gained significant momentum especially since 2021. It was observed that the vast majority of the examined studies are at the master's level (f=20), while doctoral studies (f=3) remain limited in number. Thematic distribution of the theses highlights next-generation instrument and interface design, digital signal processing algorithms, artificial intelligence applications, and music education software. In conclusion, it is observed that music technology research in Turkey is evolving into a robust interdisciplinary structure that merges engineering, informatics, and arts disciplines.

Keywords: Music Technologies, Software, Digital Signal Processing, Bibliometric Analysis, Postgraduate Theses

GİRİŞ

Müzik teknolojileri, doğası gereği teknolojik yeniliklere paralel olarak kesintisiz bir dönüşüm içerisinde. Geleneksel kayıt sistemlerinden dijital ses işleme (DSP) algoritmalarına geçiş süreci, bu alandaki akademik çalışmaların yelpazesini genişletmiş ve yepyeni araştırma alanları doğurmuştur. Müzik teknolojileri alanı, bu dijitalleşme süreciyle birlikte akademik araştırmaların en önemli odak noktalarından biri hâline gelmiştir. Roads (1996) tarafından da vurgulandığı üzere, yazılım mimarilerinin müziğe entegrasyonu yalnızca donanım odaklı bir değişim değil, müziğin kendisini ifade ettiği teknik dili dönüştüren bir süreçtir. (Roads, 1996, s. 5)

Müzik üretim sürecinde yazılım; sesin dijital ortamda kaydedilmesi, düzenlenmesi, sentezlenmesi ve sanal enstrümanlar (VST) aracılığıyla yeniden üretilmesi aşamalarını kapsayan temel bir araçtır. Bu süreçte dijital ses iş istasyonları (DAW) ve nota yazım programları, bestecilere ve prodüktörlere sınırsız bir düzenleme esnekliği sunmaktadır. Kavramsal olarak incelendiğinde bu sistemler literatürde; nota ve armoni gibi yüksek seviyeli verileri işleyen “sembolik” yapılar ile tını ve dalga formu gibi doğrudan ses sinyaline odaklanan “alt-sembolik” (sub-symbolic) yapılar olarak iki ana eksenle tanımlanmaktadır (Briot vd., 2020, s. 4). Yazılım geliştirme süreci artık yalnızca mevcut araçları kullanmayı değil; bu iki eksen arasında köprü kuran yeni arayüzler, algoritmalar ve kontrolcüler tasarlamayı da içeren kapsamlı bir üretim aşamasıdır. Dijital ses işleme (DSP) ise, ses sinyallerinin matematiksel algoritmalar kullanılarak analiz edilmesi, dönüştürülmesi ve sentezlenmesi sürecidir Zölzer (2011, s. 2). Bu süreç temel amacının giriş sinyalinin işitsel karakteristiklerini belirli kontrol parametreleri doğrultusunda değiştirmektir. Bu teknoloji, temel ses düzenlemelerinden yapay zekâ destekli ses ayrıştırma süreçlerine kadar geniş bir uygulama alanına sahiptir. Briot’un (2020) çalışmasında da görüldüğü üzere günümüzde bu sistemler, otonom yapılar olmanın ötesine geçerek müzisyenin yaratıcı süreçlerini destekleyen “akıllı asistanlar” olarak konumlanmaktadır (Briot vd., 2020, s. 3).

Türkiye’de müzik yazılımları ve DSP uygulamalarının gelişimi, dünyadaki dijitalleşme ivmesiyle paralel bir seyir izlemiştir. 1990’lı yıllarda ağırlıklı olarak

donanım tabanlı büyük stüdyolarda yürütülen üretim süreçleri, 2000'li yıllarla birlikte bilgisayar teknolojilerinin ve DAW sistemlerinin erişilebilir hâle gelmesiyle bireysel kullanıcılara ve bağımsız prodüksiyon ortamlarına doğru genişlemiştir. Bu durum, müzik üretimini demokratikleştirirken, yerel yazılım ve donanım geliştirme girişimlerine de zemin hazırlamıştır. Bu teknik ve sektörel gelişmelerin akademik alana yansıması ise özellikle son yıllarda belirgin bir ivme kazanmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi kayıtları incelendiğinde, Türkiye'deki lisansüstü araştırmaların yalnızca müzik teknolojilerini bir “araç” olarak kullanmaktan çıkıp, doğrudan “yazılım geliştirme”, “yeni DSP algoritmaları üretme” ve “yapay zekâ entegrasyonu” gibi temel mühendislik ve tasarım odaklarına yöneldiği görülmektedir. Disiplinler arası bu etkileşimin akademik alandaki yansımalarını incelemek, alandaki genel görünümü açıkça ortaya koymak açısından önemlidir. Bu bağlamda, bibliyometrik analiz çalışmalarının yapılmaması, alanın akademik gelişiminin sistematik biçimde değerlendirilmesini güçleştirmekte; araştırma eğilimlerinin, eksik çalışma alanlarının ve literatürdeki yönelimlerin belirlenmesini zorlaştırmaktadır.

PROBLEM DURUMU

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı incelendiğinde, 1997-2024 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojileri alanında doğrudan yazılım geliştirme ve dijital ses işleme (DSP) uygulamaları üzerine hazırlanmış çeşitli lisansüstü tezlerin bulunduğu tespit edilmektedir. Bu çalışmaların yıllara, üniversitelere, anabilim dallarına ve teknolojik odak alanlarına göre nicel olarak sınıflandırılıp analiz edilmesi, ülkemizdeki akademik üretimin teknolojik evrimini ve güncel yönelimlerini bütüncül bir biçimde ortaya koymaya olanak tanımaktadır.

Bu doğrultuda, araştırmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir: "1997-2024 yılları arasında Türkiye’de müzik teknolojileri alanında yazılım ve dijital ses işleme (DSP) odaklı yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi sonuçları nelerdir?"

- Türkiye'de yazılım ve dijital ses işleme odaklı lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Türkiye'de yazılım ve dijital ses işleme odaklı lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Türkiye'de yazılım ve dijital ses işleme odaklı lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?

İlker İnan ERTENLİ

- Türkiye'de yazılım ve dijital ses işleme odaklı lisansüstü tezlerin türlerine (yüksek lisans/doktora) göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin odak alanlarına (MIDI, DSP, yapay zekâ, arayüz vb.) dağılımları nasıldır?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de müzik teknolojileri alanında yazılım ve DSP alanında üretilmiş lisansüstü tezlerin bibliyometrik bir analizini yapmaktır. Bu sayede tezler; yıl, üniversite, anabilim dalı tür ve odak alanları gibi değişkenler açısından incelenerek mevcut durum betimlenecektir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Disiplinler arası bu etkileşimin akademik alandaki yansımalarını yıllar, üniversiteler, anabilim dalları ve odak alanları bağlamında incelemek, alandaki genel görünümü açıkça ortaya koymak açısından önemlidir.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırma 1997-2024 yılları arasında yayınlanan ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı üzerinde bulunan müzik teknolojileri alanında yazılım ve dijital ses işleme (DSP) odaklı yazılan lisansüstü tezlerle sınırlıdır. Tezlerin sınıflandırılmasında tez künyesinde yer alan bilgiler; yıl, başlık, tez türü, alan/disiplin bilgisi, anahtar kelimeler esas alınmış olup veri tabanına eksik ya da yanlış girilmiş künyeler araştırmanın kapsamını dolaylı olarak sınırlamaktadır.

TANIMLAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında ele alınan temel kavramlar tanımlanarak çalışmanın kavramsal çerçevesinin daha açık ve anlaşılır hâle getirilmesi amaçlanmaktadır.

- Müzik Yazılımı (Music Software): Sesin dijital ortamda kaydedilmesi, düzenlenmesi, sentezlenmesi veya notasyona dökülmesi amacıyla

geliştirilmiş dijital ses iş istasyonlarını (DAW), sanal enstrümanları (VST) ve eklentileri ifade eder.

- Dijital Ses İşleme (DSP): Ses sinyallerinin dijital ortamda matematiksel ve algoritmik yöntemlerle (filtreleme, kompresyon, sentezleme vb.) analiz edilmesi ve dönüştürülmesi sürecidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modeline dayalı olarak gerçekleştirilen bir nicel yöntem araştırmasıdır. Çalışmada, bilimsel literatürün sayısal verilerle analiz edilmesini sağlayan bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu değiştirmeden, etkilemeden ve doğrudan müdahalede bulunmadan tanımlamayı hedefleyen araştırma yaklaşımlarıdır. Karasar'a (2012) göre tarama modelleri; araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesneyi kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'de müzik teknolojileri alanındaki lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Örneklemi ise YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinde yapılan tarama sonucunda, doğrudan yazılım geliştirme ve dijital ses işleme (DSP) konularına odaklandığı tespit edilen 23 lisansüstü tez oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri doküman incelemesi yöntemiyle YÖK Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı üzerinden toplanmıştır. Veri tabanı üzerinde “Müzik Teknolojileri”, “Dijital Ses İşleme (DSP)”, “Müzik Yazılım”, “Yapay Zekâ” anahtar kelimeleriyle arama yapılmış ve 1997-2024 yılları arasında müzik teknolojileri alanında yazılım ve DSP odaklı yazılmış olan 23 adet

İlker İnan ERTENLİ

lisansüstü teze ulaşılmıştır. Araştırmanın kapsamını netleştirmek amacıyla Tablo 1’de bütün tezler sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler bir bibliyometrik analiz yöntemi olan performans analizi ile çözümlenmiştir. Bu yöntem aracılığıyla tezler; yayımlandıkları yıl, üniversite, tez düzeyi (yüksek lisans/doktora), odak alanları (Müzik Teknolojileri, Yazılım, Dijital Ses İşleme (DSP), Yapay Zekâ) değişkenlerine göre sayısal olarak değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde istatistiksel analiz yöntemi kullanılmış; frekans değerlerine dayalı tablolarla elde edilen bulguların betimlemesi araştırmanın bulgular bölümünde sunulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Müzik Teknolojileri Alanında Yazılım ve Ses İşleme Odaklı Lisansüstü Tezlerin Genel Listesi

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından müzik teknolojileri alanında yazılım ve dijital ses işleme (DSP) odaklı yazıldığı belirlenen 23 lisansüstü teze ait veriler, beş alt problem çerçevesinde analiz edilerek tablolara dönüştürülmüştür. Elde edilen bulgular; lisansüstü tezlerin genel listesi, yıllara, üniversitelere, akademik türlerine ve yürütüldükleri anabilim/anasanat dallarına göre dağılımları başlıkları altında sırasıyla sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1

Araştırma kapsamında İncelenen 23 Lisansüstü Tezin Genel Künyesi

No	Yazar	Yıl	Tez Adı	Tez Türü	Üniversite
1	Cumhur Erkut	1997	Telli çalgılarda fiziksel	Yüksek Lisans	Yıldız Teknik Üniversitesi

Türkiye'de Müzik Teknolojileri Alanında Yazılım ve Dijital Ses İşleme Odaklı Lisans...

2	Hakan Gök	1999	Ses Sentezleme Yüksek Algoritmaları Lisans Analizi	Dokuz Eylül Üni.
3	Sevde Dinç	Aşlı2003	Tek sesliYüksek müzikte Lisans otomatik nota dökümü	ODTÜ
4	Salih Tuğan	Alp2009	Squatouch: Yüksek Dokunulabilir Lisans müziksel arayüz tasarımı	Sabancı Üni.
5	Yavuz Han	2011	İlköğretim Yüksek müzik Lisans derslerinde MIDI öğretimi	Cumhuriyet Üni.
6	Ali Barutçuoğlu	2009	Dijital sesYüksek kodlamaları veLisans müzik paylaşımı	Yıldız Teknik Üni.
7	Serdar Çelik	2014	Max/MSP Yüksek tabanlı Lisans mikrotanal MIDI arayüzü	Erciyes Üni.
8	Ayşe Karaönçel	2015	MIDI tabanlıYüksek yazılımların Lisans eğitimde kullanımı	Cumhuriyet Üni.
No	Yazar	Yıl	Tez Adı	Tez Türü
				Üniversite
9	M. Haşim Açıanal	2017	Enstrümanların Yüksek YSA ileLisans sınıflandırılması	İstanbul Teknik Üni.

İlker İnan ERTENLİ

10	Uğur Akkaya	Can2018	İşitsel esaslı bilgisayar arayüzü	p300Yüksek beyinLisans	İstanbul Teknik Üniversitesi
11	Orkun Yıldırım	M.2017	Analizde MIDI ToolBox kullanımı	Yüksek Lisans	Dokuz Eylül Üni.
12	Y. Batuhan Akyüz	2019	Yapay sinir ağı ile davul eşliği üretimi	Yüksek Lisans	İzmir Yüksek Teknoloji
13	Can Özkan	2020	Sinir ağı tabanlı MIDI üretimi	Doktora	Bilkent Üni.
14	Aslıhan Çeliker	2021	Müzikal verisi üzerinde uyarılma tanınması	Yüksek Lisans	Koç Üni.
15	Ozan Sarier	2021	VR müzik enstrümanı tasarımı	Doktora	İstanbul Teknik Üni.
16	Aydın Erdem	2021	Özel gereksinimli öğrenciler için dijital materyal	Yüksek Lisans	Gazi Üni.
17	Ekin Yıldız	Baran2023	Yazılım tabanlı tını efekti üretimi	Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi
18	İlker Ertlenli	İnan2023	Klasik kemençede soft potansiyometre uygulaması	Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi
19	Dilara Kelle	2023	Alçak ses alanının FEM ile analizi	Doktora	İstanbul Teknik Üni.
20	Elif Kaya	2023	Gerçek zamanlı ses işleme	Yüksek Lisans	Boğaziçi Üni.

21	Mehmet C. Ayyılmaz	2024	Görüntüden müziğe dönüşüm yazılımı	Yüksek Lisans	İstanbul Teknik Üni.
22	Hande N. Çiftçi	2024	MIDI laboratuvarı tabanlı öğretim modeli	Yüksek Lisans	M. Akif Ersoy Üni.
23	Uğur İhtiyar	2024	Derin Öğrenme ile Gerçek Zamanlı Ses Sentezleme	Yüksek Lisans	Ondokuz Mayıs Üni.

Tablo 1 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan 23 lisansüstü tezin 1997 ile 2024 yılları arasında üretildiği görülmektedir. Tezlerin odaklandığı teknolojik alanlar ve içerikleri genel çerçevede değerlendirildiğinde; erken dönemdeki temel ses işleme ve sayısal sinyal analizi (DSP) çalışmalarının, zamanla teknolojik gelişmelere entegre olarak evrildiği anlaşılmaktadır. Özellikle son yıllarda literatürün; derin öğrenme ile ses sentezleme, yapay zekâ destekli miksaj asistanları, VST eklenti tasarımları ve yeni nesil MIDI kontrolör/arayüz tasarımlarına doğru genişleyerek disiplinler arası ve yenilikçi bir boyut kazandığı tespit edilmiştir. Bu durum, Türkiye'de müzik teknolojileri ve yazılımı alanındaki akademik yönelimin, küresel dijital dönüşümle paralel bir şekilde gittiğini göstermektedir.

Müzik Teknolojileri Alanında Yazılım ve Ses İşleme Odaklı Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı.

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Türkiye’de müzik teknolojileri alanında yazılım ve dijital ses işleme (DSP) odaklı hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre kronolojik dağılımı nasıldır?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla yapılan frekans analizi sonuçlarına göre incelenen lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Lisansüstü tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Frekans
1997	1
1999	1
2002	1
2009	1
2011	2
2014	1
2015	1
2016	1
2017	1
2018	2
2019	1
2020	1
2021	3
2023	4
2024	3
Genel Toplam	23

Tablo 2 incelendiğinde, Türkiye'de müzik yazılımı ve DSP odaklı tez üretiminin kronolojik seyri açıkça görülmektedir. 1997-2015 yılları arasındaki yaklaşık 18 yıllık uzun süreçte üretim daha seyrek ($f=1$ veya $f=2$) bir tempoda ilerlerken, 2021 yılından itibaren yıllık tez sayısında belirgin bir artış yaşandığı saptanmıştır. Özellikle 2023 ($f=4$) ve 2024 ($f=3$) yıllarında görülen yoğunlaşma, bu alandaki akademik farkındalığın ve teknolojik imkanların son dönemde en yüksek seviyeye ulaştığını, yazılım geliştirme odaklı araştırmaların müzik teknolojileri anabilim dallarında ana akım haline gelmeye başladığını göstermektedir.

Müzik Teknolojileri Alanında Yazılım Ve Ses İşleme Odaklı Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı.

Tablo 3

Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Frekans
İstanbul Teknik Üniversitesi	5
Yıldız Teknik Üniversitesi	2
Dokuz Eylül Üniversitesi	2
Cumhuriyet Üniversitesi	2
Akdeniz Üniversitesi	2
Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)	1
Sabancı Üniversitesi	1
Erciyes Üniversitesi	1
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1
Bilkent Üniversitesi	1
Koç Üniversitesi	1
Gazi Üniversitesi	1
Boğaziçi Üniversitesi	1
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1
Genel Toplam	23

İstanbul Teknik Üniversitesi (f=5) bünyesinde yürütüldüğü görülmektedir. İTÜ'yi; Yıldız Teknik, Dokuz Eylül, Cumhuriyet ve Akdeniz Üniversiteleri ikişer tez (f=2) ile takip etmektedir. Diğer 10 farklı üniversitede ise birer adet (f=1) çalışma yapıldığı saptanmıştır. Bu dağılım, Türkiye'de müzik teknolojileri ve DSP (dijital ses işleme) alanındaki lisansüstü araştırmaların ağırlıklı olarak köklü teknik üniversitelerin ilgili anabilim dallarında (İTÜ, YTÜ) merkezileştiğini; ancak son yıllarda farklı bölgelerdeki üniversitelerin de

(Akdeniz, Cumhuriyet, Mehmet Akif Ersoy vb.) bu alanda akademik üretime katkı sağlamaya başladığını açıkça göstermektedir.

Müzik Teknolojileri Alanında Yazılım Ve Ses İşleme Odaklı Lisansüstü Tezlerin Anasanat/Anabilim Dallarına Göre Dağılımı.

Tablo 4

Lisansüstü Tezlerin Anasanat/Anabilim Dallarına Göre Dağılımı.

Anasanat/Anabilim Dalları	Frekans
Müzik (ve Müzik Bilimleri) Anabilim Dalı	7
Elektrik-Elektronik Mühendisliği Anabilim Dalı	5
Müzik Anasanat Dalı	4
Güzel Sanatlar Eğitimi (Müzik Eğitimi) Anabilim Dalı	3
Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı	2
İletişim Tasarımı Anabilim Dalı	1
Mimarlık Anabilim Dalı	1
Genel Toplam	23

Tablo 4 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan tezlerin anabilim ve anasanat dalı düzeyindeki dağılımının oldukça çeşitli olduğu görülmektedir. Çalışmaların en yoğun yürütüldüğü alan Müzik ve Müzik Bilimleri Anabilim Dalı (f=7) olurken, bunu ağırlıklı olarak sinyal işleme odaklı projelerin üretildiği Elektrik-Elektronik Mühendisliği Anabilim Dalı (f=5) takip etmektedir. Performans ve enstrüman odaklı uygulamaların yer aldığı Müzik Anasanat Dalı'nda dört (f=4) çalışma saptanmış olup; pedagojik yazılım boyutunun incelendiği Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda üç (f=3) teze rastlanmıştır. Bilgisayar mühendisliği (f=2), görsel iletişim tasarımı (f=1) ve mimari akustik odaklı mimarlık (f=1) anabilim dallarından gelen katkılar, yazılım ve DSP alanının müzik teknolojilerinde ne denli güçlü bir disiplinlerarası (interdisipliner) yapıya sahip olduğunu somutlaştırmaktadır.

Müzik Teknolojileri Alanında Yazılım Ve Ses İşleme Odaklı Lisansüstü Tezlerin Akademik Türlerine Göre Dağılımı

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Türkiye’de müzik teknolojileri alanında yazılım ve dijital ses işleme (DSP) odaklı hazırlanan lisansüstü tezlerin akademik türlerine (yüksek lisans/doktora) göre dağılımı nasıldır?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla yapılan frekans analizi sonuçlarına göre; incelenen lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tez Türü	Frekans
Yüksek Lisans	20
Doktora	3
Genel Toplam	23

Tablo 5 verileri incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan 23 lisansüstü tezin büyük bir çoğunluğunun (f=20) yüksek lisans düzeyinde yürütüldüğü, doktora düzeyindeki çalışmaların ise oldukça sınırlı (f=3) kaldığı görülmektedir. Yüksek lisans tezlerindeki bu yoğunluk, yazılım ve dijital ses işleme (DSP) entegrasyonunun Türkiye'deki lisansüstü araştırmalarda henüz gelişim evresinde olan popüler bir alan olduğunu göstermektedir.

Müzik Teknolojileri Alanında Yazılım Ve Ses İşleme Odaklı Lisansüstü Tezlerin Odak Alanlarına Göre Dağılımı

Tablo 6

Lisansüstü Tezlerin Odak Alanlarına Göre Dağılımı

Alanlar	Frekans
Yeni Nesil Enstrüman, Donanım ve Arayüz Tasarımı (MIDI Kontrolör, VR, Sensörler, BCI)	5

İlker İnan ERTENLİ

Dijital Ses İşleme (DSP), Ses Sentezi ve Akustik Analiz (Fiziksel modelleme, FEM, Tını Efektleri)	5
Müzik Prodüksiyonu, İleri MIDI Uygulamaları ve Yazılım Çözümleri (Stüdyo, Müzik Analizi, Kodlama)	5
Yapay Zeka, Makine Öğrenmesi ve Sinir Ağları (YSA) ile Müzik Üretimi/Analizi	4
Müzik Eğitiminde Dijitalleşme ve Pedagojik Yazılımlar (Eğitim materyali, MIDI Laboratuvarı)	4
Genel Toplam	23

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Türkiye'de müzik teknolojileri alanında doğrudan yazılım geliştirme ve dijital ses işleme (DSP) odaklı hazırlanan 23 lisansüstü tez, bibliyometrik yöntemlerle incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen temel bulgular, alandaki akademik üretimin özellikle 2020 yılından itibaren ciddi bir ivme kazandığını ve Yüksek Lisans düzeyinde yoğunlaştığını göstermektedir. Doktora düzeyindeki çalışmaların görece sınırlı kalması, alanın henüz gelişim ve yaygınlaşma aşamasında olduğuna işaret etmektedir.

Tezlerin üniversiteler ve anabilim dallarına göre dağılımları incelendiğinde, araştırmaların sadece güzel sanatlar veya konservatuvar bünyesinde kalmadığı; mühendislik (bilgisayar, elektrik-elektronik) ve tasarım/mimarlık disiplinleriyle yoğun bir entegrasyon içinde olduğu sonucuna varılmıştır. Özellikle yapay zekâ, makine öğrenmesi ve yeni nesil sensör-arayüz tasarımları odaklı araştırmaların artışı, Türkiye'deki akademik çalışmaların küresel müzik teknolojileri trendlerini yakından takip ettiğini doğrulamaktadır.

Araştırmadan Elde Edilen Öneriler:

Gelecekte yapılacak çalışmalarda; güzel sanatlar fakülteleri ile mühendislik fakülteleri (özellikle bilgisayar ve yazılım mühendisliği) arasındaki ortak ve disiplinler arası tez programlarının artırılması teşvik edilmelidir.

Yeni nesil VST eklentileri, donanımsal arayüzler ve özellikle yapay zekâ tabanlı müzik üretim araçları üzerine doktora düzeyindeki derinlemesine analizlerin ve somut ürün odaklı tezlerin sayısının artırılması alana büyük katkı sağlayacaktır.

Etik Beyan

Çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

Briot, J. P., Hadjeres, G., & Pachet, F. (2020). *Deep learning techniques for music generation*. Springer.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler*. Nobel.

Roads, C. (1996). *The computer music tutorial*. MIT press.

Zölzer, U. (Ed.). (2011). *DAFX: Digital audio effects*. John Wiley & Sons.